

Research Paper

Identification and Analysis of Crime Prevention Drivers in Urban Areas of Tehran in Order to Develop Sustainable Security; Case Study: District 17 of Tehran

Shahram Soltani¹, Abbas Shaykh Al-Islami^{*2}, Abdul Reza Asghari³

1. PhD Student, Department of Law and Punishment, Islamic Azad University, Mashhad Branch, Iran.
2. Associate Professor, Department of Law, Punishment and Criminology, Mashhad Branch, Islamic Azad University, Mashhad, Iran
3. Assistant Professor, Department of Law, Punishment and Criminology, Razavi University of Sciences, Mashhad, Iran.

ARTICLE INFO

Abstract

PP: 144-173

Use your device to scan and
read the article online

Keywords: *Crime Prevention Propellants, Sustainable Security Development, Fuzzy Structural Equations, District 17, Tehran.*

The growing population in the urban geographical zoning of developing countries, along with the inefficiency of social and economic programs, and especially social justice, has consequences that increase crime and delinquency is one of the most important. In such a way that the "conditions of the place" are very important in the presence or absence, spread or non-spread of the crime. For this reason, trying to develop sustainable urban security by identifying effective factors in crime prevention and ways to promote it has become one of the challenges for planners, officials and researchers in related fields. The purpose of this study is to identify the key factors affecting the development of sustainable security through the crime prevention model in District 17 of Tehran. Accordingly, the research method is descriptive, analytical and exploratory. 48 sub-variables of socio-cultural, economic, environmental and institutional factors extracted from in-depth semi-structural interviews (grounded theory) with 25 experts in the fields of judiciary, law enforcement, sociology and urban planning and integration with existing literature based on opinions Experts were identified and these factors were weighed through a fuzzy structural equation model (Mick McFuzzy Linguistic) in the framework of an Excel questionnaire and a survey of 50 experts, and then the findings were analyzed. The validity and reliability of the research were confirmed based on the opinion of experts and referring to the research literature. According to the research findings, 10 sub-variables of unemployment, socio-economic development, poverty and inequality, addiction, life satisfaction, social education, family cohesion, social participation, road network and access and light and light pollution as key factors in prevention Were selected from the crime. The results indicate the undeniable effects of social and economic anomalies in crime prevention in the region, and policymakers should develop crime prevention interventions with regard to such results.

Citation: Soltani, Sh., Shaykh Al-Islami, A., Asghari, A.R. (2024). **Identification and Analysis of Crime Prevention Drivers in Urban Areas of Tehran in Order to Develop Sustainable Security; Case Study: District 17 of Tehran.** *Geography (Regional Planning)*, 14(55), 144-173

DOI: 10.22034/jgeoq.2023.341225.3696

* **Corresponding Author:** Abbas Shaykh Al-Islami, **Email:** a.sheykholeslami28@gmail.com
Copyright © 2024 The Authors. Published by Qeshm Institute. This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

Geography is the science of place and space that seeks to study the spatial distribution of phenomena and their spatial relationships on the surface of the earth. In the framework of this definition, spatial concepts such as placement, organization, distribution, distribution pattern, shape, ranking, distance, position, Classification and geographic and network relationships are studied and reviewed. Different places and geographical areas have different values based on their location and characteristics. The set of these values, which are mainly influenced by geographical factors, give "power" to a place or region, and places or regions usually use this power in the direction of "developing the sphere of influence" and "influence" (negative and positive). . In fact, discovering the occurrence of phenomena in different places, their effect on each other and the causes of their occurrence is considered one of the tasks of this science. One of these phenomena is crime, the occurrence of which causes a decrease in security in the society. The environmental investigation of the crime, including the natural and human environment, is placed in the geographical domain. According to Mumford, the city is a geographical network, an economic organization, an industrial process, a stage for social action and an aesthetic symbol of collective unity. The expansion of urbanization in line with the governance of the doctrine of modern urbanism in the context of the transition from traditional to modern and postmodern societies, as well as the processes and social reconstruction of the city, the substantial change of the various structures of the identity of the urban sector, causes the complexity of the various economic, social, and cultural aspects of the city and the emergence of insecurity in the neighborhoods. It has been settled. A historical look at human life patterns shows that security has played an essential role in its formation and evolution and has always influenced other dimensions of life as an important element. Therefore, the city's body plays an important role in the quality of life. it plays, the research shows that today and according to the developments and changes in urban societies, the government alone is not able to provide security. Therefore, researchers emphasize the role of civil society and other multiple factors in

creating security. The sense of security and peace of the citizens in the surrounding environments, work and life, commuting and leisure time, cultural educational environments, etc. are important factors affecting the quality of life of the citizens, and in the meantime, the fight against crime and social deviations depends on Knowing the factors that cause crime. On the other hand, the latest paradigm in the planning and development of human societies (especially urban centers) is sustainable development, and this concept can have many positive effects on livability in various dimensions of social, security, economic, social, environmental, etc. urban communities, improving the quality of life, realizing a safe city, improving the security level of the city and its citizens. The sustainable development of the security of neighborhoods and urban communities relies on 3 social-cultural, economic-livelihood and environmental-physical structures, and with the development and improvement of social conditions and the empowerment of urban communities, the improvement of economic-livelihood conditions, contexts, causes and... It is in creating stability and reducing the existing anomalies in urban communities, and in the context of realizing and rebuilding such an environment, it tries to prevent and reduce the frequency and repetition of urban crimes. Also, urban planning and urban management should be viewed as a comprehensive and holistic, comprehensive and integrated process. Inclusiveness means that it includes all urban actors and actors, comprehensiveness and holistic in a way that includes the entire processes of policy making, planning, organization and implementation and monitoring and avoids a partial approach. Urban development, along with the dominant urban life and its accelerated growth, especially in an unbalanced way in developing societies and the need for sustainable planning, has revealed significant challenges today.

Methodology

District 17 of Tehran municipality is an area with "car" texture, located in the alluvial plain of Tehran and adjacent to districts (9, 10, 11, 16, 18, 19). The population density in the 17th district of Tehran is almost 4 times the average of the other 22 districts of Tehran metropolis. The existence of two railway lines, Tehran-Tabriz and Tehran-Ahvaz, is one of the characteristics of this region, which has had a

great impact on the crime patterns of this region. This area is located in a narrow fault zone of about 200 meters with a length of more than 10 kilometers. In terms of physical and neighborhood texture, this area has 40% worn-out fabric, which depicts the conditions of this area more complicated than other areas and existing standards. The existence of many problems in Tehran's 17th district, along with other factors, has turned this district into the most crime-prone area of Tehran, which has been selected as a pilot study and a small sample of crime-prone areas in the present study. In other words, it seems that the selection of this area as a case study is the study of a part of the whole, and its results can be used in similar areas.

Results and Conclusion

In recent years, Iran's legal system has sought to reform the methods of fighting crime and create effective prevention programs to deal with it. In this regard, the crime prevention bill, one of the duties of the government, has determined the allocation of sufficient funds for the implementation of prevention programs and has understood the importance of the fact that the factors that cause or aggravate crime in the regions are only an economic factor. , social or environmental is not related and there is a need to do a systematic view in dealing with crimes and their prevention and finally comprehensive analysis of the effective factors in the crime. Based on this, the present study and the factors extracted from it are the result of conducting in-depth interviews with experts in various fields and using the ground theory method in the initial compilation of indicators and combining them with the existing literature in the field of crime prevention. Using the Delphi method, the number of 48 sub-variables of different social,

economic, environmental and institutional factors was obtained, and these factors were investigated and analyzed using the fuzzy structural equation method in order to identify the key factors of crime prevention in the 17th district of Tehran metropolis. It was analyzed and the output of the factors was interpreted through statistical findings, graphs and maps. In this regard, the research findings indicate that issues such as economic (such as unemployment, economic growth and development, poverty and inequality), social (such as addiction, life satisfaction, social education, family cohesion and social participation) and environmental factors (network of roads and access and light pollution) is one of the most important components affecting crime prevention to promote the development of sustainable security in the 17th region of Tehran municipality. In the meantime, institutional factors, despite their influence, were not among the top ten influential factors. However, experts emphasized the role of these factors as limiting or facilitating the occurrence of crime. Considering the obtained results, emphasizes the importance of social variables and especially the role of the family in the occurrence of crime. Based on the first hypothesis of the research, social factors with 5 sub-indices were identified as having the most influence in the crime prevention model. Therefore, the first hypothesis is confirmed. The second hypothesis emphasized the possibility of the unemployment factor being placed among the two-faceted factors (very influential and highly influential), in this regard, the examination of the obtained results indicates the confirmation of the second hypothesis and the placement of this variable among the two-faceted factors of the system.

References

1. Najafi Abrandabadi, Ali Hossein (1391), An introduction to the criminology of general criminal law, Criminal Science Updates (Collection of Articles), second volume, Mizan Publishing House, first edition, Bahman. [In Persian]
2. Abbasi-Nejad, Hossein and Ramezani, Hadi and Sadeghi, Mina (2012), investigating the relationship between unemployment and crime in Iran; An inter-provincial integrated approach, economic policies quarterly, year 20, number 64, pp: 65-86. [In Persian]
3. Afsah Hosseini, Fatemeh Sadat and Zabihi, Hossein and Jahan Shahlou, Lala (1388), predicting the number of residential units in Tehran in order to achieve economic competitiveness, two quarterly journals of urban ecology research, period 10, number 20 , pp. 110-97. [In Persian]
4. Akbari Fard, Hossein and Jenai, Omid and Ashraf Ganjowi, Reza (2014), investigating the asymmetric effect of the Gini coefficient;

- Unemployment and Divorce on Theft in Iran, Ekhtotan Modari Magazine, No. 9, pp. 1-20. [In Persian]
5. Amani, Hamid Reza (1400), analysis of factors affecting the resilience of sensitive and vital urban centers based on passive defense (case study: 11th district of the metropolis) Tehran; Geography Quarterly, Volume 19, Number 70. [In Persian]
  6. Amir Bakhtiari et al. (1401), the role of geographical-environmental factors in the formation of human behavior: a case study of Tehran; Geography Quarterly (Regional Planning), Volume 12, Number 2, Spring 1401. Pages 418-388. [In Persian]
  7. Asadi, Mohammad (1400), strategic analysis of informal settlements management, case study: Pakdasht city, Geography Quarterly, Volume 19, Number 70. [In Persian]
  8. Bazarafshan, Javad; Tulabinejad, Mehrshad (2015), analysis of the effects and functions of social capital in sustainable security of villages in the border areas of the central part of Saravan city; applied research of geographical sciences; 16th year; number 41; pp. 55-76. [In Persian]
  9. Bentley, E. Ben et al. (2013), Responsive Environments, translated by Mostafa Behzadfar, Iran University of Science and Technology Publications. [In Persian]
  10. Bruce S. Appleyard, Christopher E. Ferrell (2017) The Influence of crime on active & sustainable travel: New geo-statistical methods and theories for understanding crime and mode choice; Journal of Transport & Health, Volume 6, PP:516-529.
  11. Bruce S. Appleyard, Christopher E. Ferrell (2017) The Influence of crime on active & sustainable travel: New geo-statistical methods and theories for understanding crime and mode choice; Journal of Transport & Health, Volume 6, PP:516-529
  12. Danesh, T. (2005). Who Is Guilty? What Is Criminology? Tehran: Keyhan. [In Persian].
  13. Ebadinejad and Ali et al., (2014), Spatial analysis of crime-prone areas based on the combined method of factor and cluster analysis, Social Order Quarterly, 9th year, number 2, pp. 4-19. [In Persian]
  14. Ebrahimpour et al. (2019), study of social factors related to the feeling of social security among marginal and non-marginal residents of Tabriz city; Scientific Quarterly Journal of Social Security Studies; Number 11. [In Persian]
  15. Farajiha, Mohammad (2016), review of the crime prevention bill, Crime Prevention Studies Quarterly, 2nd year, 2nd issue. [In Persian]
  16. Ghasemi Moghadam, Hassan (2008), risk management approach in preventing recidivism. By the efforts of a group of professors, in: Preventing the recidivism of the victim (Proceedings of the First National Crime Prevention Conference), Tehran: Naja Preventive Police Applied Research Office, pp. 187-210. [In Persian]
  17. Gudarzi, Mahdieh (2013), investigating the effect of the head of the family's addiction on the social and educational status of the family members in the city of Kerman, Master's Thesis in Sociology, Faculty of Social Sciences, Al-Zahra University. [In Persian]
  18. Hadi Seifi, Farzad (2015), presentation of sustainable citizenship security model of Tehran city case study; specialized doctorate; Geography, Political Geography, Southwest Asia; Tarbiat Modares University, Faculty of Literature and Human Sciences. [In Persian]
  19. Hanrou, Mohsen and Amini, Amin (1389), safe places, planning and crime prevention system, Armanshahr, Tehran. [In Persian]
  20. Haqnazari, Mohammad Reza (2014), the effect of social participation of public institutions in the social prevention of crime (case study: Khorram Abad cements in 2014-2015). [In Persian]
  21. Hijazi Nia; Sam et al. (1401), explaining the effects of marginalization on the rate of urban crimes in Yasouj city, a case study of the peripheral settlements of Madawan Sofli, Belhazar and Mehrian; Geography Quarterly (Regional Planning), Volume 12, Serial Number 48, Number 4, Mehr 1401. Pages 382-365. [In Persian]
  22. Hossein Al-Hosseini; Mina et al. (1401), examining the evolution of the elements of economic crime in Iran's criminal policy with an emphasis on jurisprudential standards in line with the sustainable economic development of the country's geographical regions; Geography Quarterly (Regional Planning), Volume 12, Serial Number 48, Number 3, Mehr 1401. Pages 877-854. [In Persian]
  23. Hosseini, Narjes Sadat (2017), Explaining the phenomenon of the city in political geography and politics, PhD thesis, University of Tehran. [In Persian]
  24. Hosseini-nejad, Morteza (2004); Investigating the economic causes of crime in Iran using a

- consolidated data model of theft, Program and Budget Magazine, Year 10, Number 6, 35-82. [In Persian]
25. Jahantab, Mohammad., (1390). The effect of social capital on the feeling of security, master's thesis, under the guidance of Ali Delavar, Faculty of Social Sciences, Allameh Tabatabai University. [In Persian]
  26. Jami, Naser and Mardi, Safar (2012), investigation of the role of mosques in crime prevention (case study: Ahar city), third year, first issue (consecutive 8). [In Persian]
  27. Janko, Z., & Popli, G. (2015). Examining the link between crime and unemployment: a time-series analysis for Canada. *Applied Economics*, 47(37), 4007-4019.
  28. Kalantari, Mohsen, Qazalbash, Yaghmai, Bamshad (2013), Analysis of spatial patterns of delinquency, in the informal settlement areas of the studied cities: wireless informal settlement area in the city of Zanjan, *Geography and Development*, No. 24, pp. 1. [In Persian]
  29. Kamal Ranjbar, Jalal and Niazi Mohsen (1386), the role of non-governmental organizations (NGOs) in the management of crime prevention (with emphasis on Bandar Abbas city), *Hormozgan police science quarterly*, number: 7, fourth period. [In Persian]
  30. Keynia, Mehdi (1370), *Fundamentals of Criminology, Criminal Sociology*, Tehran University Publications, third edition, second volume, November. [In Persian]
  31. Khosravi Haji Vand; Iraj et al. (2019) analysis of the impact of limiting and facilitating factors on good urban governance (case study: new city of Fouladshahr), *Geography Quarterly (Regional Planning)* year 10; p. 265. [In Persian]
  32. Khyber, Solmaz (2017), Improving environmental security in urban neighborhoods by relying on urban design knowledge, master's thesis in urban design, Faculty of Architecture and Urban Planning, Iran University of Science and Technology, Tehran. [In Persian]
  33. Lasmipour, Rababe and Saidi, Abbas (1400), factors affecting the formation of rural creep in Chamestan district, case study: Noor city, Mazandaran province, *Geography Quarterly*, Volume 19, Number 69, Summer 1. [In Persian]
  34. Madiri, Atusa (2006), Crime of violence and sense of security in public spaces of the city, *Social Welfare Quarterly*, Year 5, Number 22. [In Persian]
  35. Mahloji, Mahmoud (1400) Evaluation of factors affecting the urban livability of informal settlements, study of region 14; *Geography and Environmental Studies Quarterly*, Volume 20, Number 40 [In Persian]
  36. Matsukawa, Anna; Tatsuki Shigeo (2018) Crime prevention through community empowerment: An empirical study of social capital in Kyoto, Japan; *International Journal of Law, Crime and Justice*, Volume 54, PP:89-101
  37. Mir Moaini, Mehdi et al. (2008), measuring environmental security using spatial arrangement theory and geospatial technique; A study sample of Sarasib neighborhood of Tehran, *scientific and research quarterly of the Geographical Society of Iran*, year 17, number 62.
  38. Mohammadizadeh Kermannejad, Mojtabi and Ziaaldini, Mohammad (2014), causes and factors of the emergence of social harms and the role of social prevention of crime, in reducing and not repeating crime, *Proceedings of the Second National Conference on Sustainable Development in Educational Sciences and Psychology, Social and cultural studies*. 1-11. [In Persian]
  39. Mohammadizadeh Kermannejad, Mojtabi, Ziaaldini, Mohammad., (2014); The causes and factors of the emergence of social harms and the role of social prevention of crime in reducing and preventing recidivism, *Proceedings of the Second National Conference on Sustainable Development in Educational Sciences and Psychology, Social and Cultural Studies*. 1-11. [In Persian]
  40. Mohseni, Manouchehr (1386), *Sociology of social deviations*, first edition, Tehran: Tahori Publications. [In Persian]
  41. Murad Qoli; Azizullah (1400); Measuring the feeling of urban security in times of crisis with passive defense approach (Case study: Zahedan city) *Geography (Regional Planning) Serial No. 45 No. 1*; p. 684 [In Persian]
  42. Najafi Abrandabadi, Ali Hossein (2015), Prevention of crime, a collection of articles in honor of Dr. Mohammad Ashuri, Samt Publications, p. 567. [In Persian]
  43. Najafi Abrandabadi, Ali Hossein and Khaleghi, Ali and Zainali, Amirhamzeh (2008), Criminal protection of children against sex tourism, from the global source to the reaction of domestic criminal systems, *Shahid Beheshti University. Term 12, number 50. Autumn*. [In Persian]

44. Narouqa, Nematullah et al. (2019), the relationship between crime and geography, Geography, Scientific and Research Quarterly of the Geographical Society of Iran, year 18, number 34.
45. Omid, Esmail and Ajaqzadeh Mohammadi, Seyed Mohammad (2015), surveying the level of public participation in police and social crime prevention (case study: Gilan province-Sahronan, Langrud city), Gilan police knowledge quarterly, no. 19, the fifth period. [In Persian]
46. Parama Mitra, Suchandra Bardhan(2017) Tracing the Importance of Safety Audit in Making Inclusive Cities: A Step Towards Smart Cities; Procedia Environmental Sciences, Volume 37, PP: 420-428.
47. Pishgahi Fard, Zahra and others (2013), geographic analysis of drug-related crimes in Kermanshah city, urban and regional studies and researches, third year, number 11, pp. 7-96. [In Persian]
48. Rabbani, Taha (1391), Proceedings of the First National Future Research Conference, Tehran, Bahman. [In Persian]
49. Rezaei, Parviz and Delavar, Mansoura and Hamidi Madani, Narjes (2012), investigation of the relationship between climate elements and crime rate, case study: Rasht and Bandar Anzali cities), Natural Geography Quarterly, fifth year, Number 16, summer. [In Persian]
50. Rizvan, Ali, Fathi, Mansour (2012), investigating the factors related to the feeling of insecurity in urban areas; in the 3rd district of the 17th district of Tehran municipality, social welfare scientific-research quarterly, twelfth year, number 45, 410-387. [In Persian]
51. Robert Ph. (dir.) (2009), L'Evaluation des Politiques de Sécurité et de Prévention de la Délinquance
52. Rostam Ghorani, Ebrahim and Sodagar, Mehssa (2012), investigation of urban security indicators in Chahestani neighborhood of Bandar Abbas, Crime Prevention Studies Quarterly. [In Persian]
53. Sadeghi, Hossein, Shaghaghi Shahri, Vahid and Asgharpour, Hossein (1384); "Analysis of Economic Factors Affecting Crime in Iran", Tehran: Economic Research Magazine, 68: 63-90. [In Persian]
54. Safiyari Nene Karan, Parinaz and Salehi Tabrizi, Mina and Faramarazi Main, Mehssa (2012), examining the relationship between crime and crime and the sense of security with the structure of the urban form, a case example: Tabriz Imamiya neighborhood, the first national conference of ideas and New technologies in architecture, 20 Esfand, Tabriz. [In Persian]
55. Sahmpour, Hassan et al.(1400) Analyzing the level of satisfaction of residents of informal settlements using the class model (the case of Imam Khomeini port), Quarterly Journal of Geography and Environmental Studies, No. 40. [In Persian]
56. Sajjadi, Samieh Sadat et al. (2019), evaluation of the urban development process using the geography footprint method (case study of Tehran's 13th district), Geography, Scientific and Research Quarterly of the Geographical Society of Iran, 9th year, number 4. [In Persian]
57. Salehi Hikoi, Maryam (2014), investigating the relationship between social capital and mutual trust between the individual and gender, master's thesis in social science research, Faculty of Social and Economic Sciences, Al-Zahra University. [In Persian]
58. Sarwar, Rahim; Ashtiani Iraqi, Majid Reza and Akbari, Majid (2016), analysis of factors affecting the feasibility of integrated urban management case study: Tehran metropolis, Geography, scientific and research quarterly of the Geographical Society of Iran, 9th year, number 4. [In Persian]
59. Schneider, Richard and Kitchen, Ted (2007), Urban Planning for Prevention; Translation: Jafar Sojodi, Tehran: NAJA Research and Studies Organization. [In Persian]
60. Senai, Solmaz (2019), Capability theory of realization of integrated urban management with a foresight approach; A case study of Tehran metropolis, Geography, scientific and research quarterly of the Geographical Society of Iran, year 17, number 60. [In Persian]
61. Sharif, M. (2009). Training For Better Behavior. Tehran: Teyfegar. [In Persian].
62. Sharifah Khalizah Syed Othman Thani, Nor Hanisah Mohd. Hashim, Wan Hazwatiamani Wan Ismail(2016) Surveillance by Design: Assessment Using Principles of Crime Prevention through Environmental Design (CPTED) in Urban Parks;Procedia - Social and Behavioral Sciences, Volume 234, , PP: 506-514
63. Shatrian; Majsen (2019) Modeling and analysis of factors affecting the occurrence of crime in the outskirts of Kashan, Geography (Regional

- Planning), serial number 37, number 1399. [In Persian]
64. Shaygan, Fariba and Asgharzadeh, Samia (2014); The place of people's participation in the social prevention of drug crime, Social Health and Addiction Quarterly, Volume 2, Number 5. [In Persian]
65. Sohrab Natzahrez et al. (1400); The impact of geographical, social and security components on moral regress in dealing with the crimes of disrupters of Iran's economic system; Geography (regional planning) year 11; Serial number 36, number 4, p. 798. [In Persian]
66. Soltani, Leila; Beikmohammadi, Hassan, Heydari, Samieh (2016) Spatial analysis of the sense of security in different urban neighborhoods under study: Quds city; Article 7, strategic researches on security and social order; Volume 5. Number 3. pp. 104-87. [In Persian]
67. Vermziar, Mehdi (2007), examining the relationship between family social capital and juvenile delinquency, Master's Thesis, Mazandaran University Sociology. [In Persian]
68. Yadullah Nia, Hajar (1400), the effects of physical expansion on environmental resilience, case study: Babol city, Geography Quarterly, Volume 19, Number 69. [In Persian]
69. Yazidi, Pegah; Hadiani, Venus; Hajinejad, Ali and Qaderi, Jafar (2015), Analysis of the feasibility of culture-based urban regeneration approach, Geography (Quarterly scientific research and international magazine of the Iranian Geographical Society), new period, 14th year, number 51, winter 2015. [In Persian]
70. Zhan, P. (2004). Thoughts on Criminal. Translated by Ali Hussain Najafi Abrandabadi. Tehran:Samt.

مقاله پژوهشی

تحلیل پیشران‌های پیشگیری از جرم در محلات شهری در راستای توسعه امنیت پایدار؛
مورد پژوهی: منطقه ۱۷ شهرداری تهران

عباس شیخ الاسلامی* - دکتری تخصصی، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران
شهرام سلطانی - دانشجوی دکتری گروه حقوق کیفری و جرم‌شناسی، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران
عبدالرضا اصغری - استادیار، گروه حقوق و جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه علوم رضوی، مشهد، ایران

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>شماره صفحات: ۱۷۳-۱۴۴</p> <p>از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید</p> 	<p>گسترش روزافزون جمعیت در پهنه بندی جغرافیای شهری کشورهای در حال توسعه به همراه ناکارآمدی برنامه‌های اجتماعی، اقتصادی و به ویژه عدالت اجتماعی پیامدهایی را به دنبال دارد که افزایش جرایم و بزهکاری‌ها یکی از مهم‌ترین آنها محسوب می‌شود. به گونه ای که «شرایط مکان» در وجود و عدم وجود، گسترش یا عدم گسترش جرم حائز اهمیت زیادی دارد. به همین دلیل تلاش برای توسعه امنیت پایدار شهری از طریق شناسایی عوامل مؤثر پیشگیری از جرم و روش‌های ارتقاء آن به یکی از چالش‌های فراروی برنامه‌ریزان، مسئولین و محققان رشته‌های مرتبط با این موضوعات تبدیل شده است. هدف پژوهش حاضر، شناسایی عوامل کلیدی مؤثر در راستای توسعه امنیت پایدار از طریق مدل پیشگیری از جرم در منطقه ۱۷ شهر تهران می‌باشد. براین اساس روش تحقیق، توصیفی - تحلیلی و اکتشافی است. تعداد ۴۸ زیرمتغیر عوامل اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی، محیطی و نهادی مستخرج از مصاحبه‌های عمیق نیمه‌ساختاری (گردند تئوری) با ۲۵ کارشناس در رشته‌های قضایی، انتظامی، جامعه‌شناسی و شهرسازی و تلفیق با ادبیات موجود بر اساس نظرات کارشناسان، شناسایی شد و این عوامل از طریق مدل معادلات ساختاری فازی (میک مک فازی زبانی) در چارچوب پرسشنامه اکسل و نظرسنجی از ۵۰ متخصص وزن‌دهی شدند و سپس یافته‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. روایی و پایایی پژوهش حاضر از طریق روش «گردند تئوری» و نظریه «اشتراوس و کوربین» و مصاحبه با کارشناسان پژوهش براساس نظر خبرگان و مراجعه به ادبیات تحقیق مورد تأیید قرار گرفتند و متغیرهای منتخب در فرآیند تحقیق قرار گرفتند. براساس یافته‌های پژوهش، ۱۰ زیر متغیر بیکاری، توسعه اجتماعی - اقتصادی، فقر و نابرابری، اعتیاد، رضایت از زندگی، آموزش اجتماعی، انسجام خانوادگی، مشارکت اجتماعی، شبکه معابر و دسترسی و آلودگی نور و روشنایی به عنوان عوامل کلیدی در پیشگیری از جرم انتخاب گردیدند. نتایج بدست‌آمده حاکی از تأثیرات غیرقابل انکار ناهنجاری‌های اجتماعی و اقتصادی در پیشگیری از جرم منطقه دارد و سیاست‌گذاران بایستی با عنایت به چنین نتایجی، مداخلات پیشگیری از جرم را تدوین نمایند.</p>

واژه‌های کلیدی:

پیشران‌ها، پیشگیری از جرم، توسعه امنیت پایدار، معادلات ساختاری فازی، منطقه ۱۷ تهران.

استناد: شیخ الاسلامی، عباس؛ سلطانی، شهرام؛ اصغری، عبدالرضا (۱۴۰۳). تحلیل پیشران‌های پیشگیری از جرم در محلات شهری در راستای توسعه امنیت پایدار؛ مورد پژوهی: منطقه ۱۷ شهرداری تهران. فصلنامه جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)، ۱۴(۵۵). صص: ۱۷۳-۱۴۴

DOI: 10.22034/jgeoq.2023.341225.3696

مقدمه

جغرافیا، علم مکان و فضا است که به دنبال مطالعه پراکنش فضایی پدیده‌ها و روابط فضایی آنها در سطح زمین است. در چارچوب این تعریف، مفاهیم فضایی مانند نحوه قرارگیری، ساماندهی، توزیع، الگوی پخش، شکل، رتبه بندی، فاصله، موقعیت، طبقه بندی و روابط جغرافیایی و شبکه‌ای مطالعه و بررسی می‌شود (حسینی، ۱۳۹۷: ۲). مکانها و مناطق جغرافیایی مختلف، بر اساس موقعیت و مشخصات خود ارزش‌های متفاوتی دارند. مجموعه‌ای این ارزش‌ها که عمدتاً متأثر از عوامل جغرافیایی اند، به یک مکان یا منطقه «قدرت» می‌بخشند و مکانها یا مناطق هم معمولاً از این قدرت در راستای «توسعه حوزه نفوذ» و «اثرگذاری» (منفی یا مثبت) استفاده می‌کنند. در واقع، کشف وقوع پدیده‌ها در مکان‌های مختلف، تأثیر آنها بر یکدیگر و علل وقوع آنها از وظایف این علم محسوب می‌شود. یکی از این پدیده‌ها جرم است که وقوع آن موجب کم‌رنگ شدن امنیت در جامعه می‌شود (عبادی نژاد و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۶). بررسی محیطی جرم اعم از محیط طبیعی و انسانی در حوزه جغرافیایی قرار می‌گیرد. در واقع، به علل محیطی وقوع جرایم پرداخته می‌شود. شهرنشینی یک شکل از رشد شهری است که یک پاسخ به اغلب مجموعه‌های بی نظیری از نیروهای اقتصادی، اجتماعی و سیاسی و جغرافیای فیزیکی منطقه است (یدالله نیا و همکاران؛ ۱۴۰۰). شهر یک مجموعه زنده است و این مجموعه زنده در حال تغییر و تحولات مستمر می‌باشد. به اعتقاد مامفورد، شهر عبارت است از یک شبکه جغرافیایی، یک سازمان اقتصادی، یک فرایند صنعتی، صحنه‌ای برای کنش اجتماعی و نمادی زیباشناختی از وحدت جمعی (سنایی و همکاران؛ ۱۳۹۹: ۲). گسترش شهرنشینی همسو با حاکمیت دکترین شهرسازی نوین در بستر گذار از جوامع سنتی به مدرن و پسامدرن (سهم پور و همکاران؛ ۱۴۰۰) و همچنین فرآیندسازی‌ها و بازساخت اجتماعی شهر، تغییر ماهوی ساختارهای مختلف هویت بخش شهری، موجب پیچیده‌تر شدن ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی شهر و بروز ناامنی در محلات مسکونی شده است (محمدی زاده کرمان نژاد و همکاران؛ ۱۳۹۴: ۱-۱۱). نگاهی تاریخی به الگوهای زیستی بشر، نشان می‌دهد که امنیت نقش اساسی در شکل‌گیری و تکامل آن ایفا کرده و همیشه به عنوان عنصری مهم سایر ابعاد زندگی را تحت تأثیر قرار داده است (رضوان و فتحی؛ ۱۳۹۱: ۳۸۸).

امنیت از ابتدایی‌ترین اصول در جهت دستیابی به استانداردهای مطلوب آسایش شهری است و اصولاً کیفیتی را در بر دارد که در آن شهروندان بدون هراس از هرگونه تهدید انسان ساخت و محیطی، از زندگی در شهر ابراز رضایت دارند. از این منظر امروزه امنیت شهری ارتباط معناداری را با شاخصه‌های سلامت و کیفیت زندگی، جرم؛ و ناپهنجاری‌های اجتماعی، مخاطرات محیطی و زیست محیطی و بحران‌های تکنولوژیک نشان می‌دهد (مرادقلی؛ ۱۴۰۱: ۶۸۸).

امنیت همواره یکی از مهمترین نیازهای انسان بوده که یکی از جلوه‌های آن با قرارگیری فرد در فضاهای شهری ایجاد می‌شود. از اینرو کالبد شهر نقش مهمی در کیفیت بخشی به آن ایفا می‌کند (میرمعینی و همکاران؛ ۱۳۹۸: ۲) تحقیقات نشان می‌دهد که امروزه و با توجه به تحولات و تغییرات ماهوی جوامع شهری، دولت به تنهایی قادر به تأمین امنیت نیست. براین اساس محققان بر نقش جامعه مدنی و عوامل متکثر دیگر در ایجاد امنیت، تأکید دارند (بذرافشان و طولابی‌نژاد، ۱۳۹۵: ۵۶). حس امنیت و آرامش شهروندان در محیط‌های پیرامون و محل کار و زندگی، رفت و آمد و گذران اوقات فراغت، محیط‌های آموزشی فرهنگی و ... از عوامل مهم تأثیرگذار بر کیفیت زندگی شهروندان بوده و در این میان، مبارزه با جرم و کجروی‌های اجتماعی منوط به شناخت عوامل جرم‌زاست (محمدی زاده کرمان نژاد و همکاران).

از سویی دیگر آخرین پارادایم مطرح در امر برنامه‌ریزی و توسعه جوامع انسانی (بخصوص مراکز شهری)، توسعه پایدار بوده و این مفهوم در ابعاد مختلف اجتماعی، امنیتی، اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی و ... می‌تواند اثرات مثبت بسیاری را در زیست‌پذیری اجتماعات شهری، ارتقاء کیفیت زندگی، تحقق شهر امن، ارتقای سطح امنیتی شهر و شهروندان داشته باشد (خسروی حاجی وند و همکاران؛ ۱۳۹۹: ۲۸۱) بنیاد مفهومی و کارکردی پارادایم توسعه پایدار امنیت محلات و اجتماعات شهری بر سه ساختار اجتماعی- فرهنگی، اقتصادی- معیشتی و زیست محیطی- کالبدی- تکیه داشته (لاسمی و سعیدی، ۱۴۰۰: ۷) و با توسعه و ارتقاء شرایط اجتماعی و توانمندسازی اجتماعات شهری (ماتسکوا، ۲۰۱۸: ۹۰)، بهبود شرایط اقتصادی-

معیشتی، زمینه‌ها، علل و... سعی در ایجاد پایداری و کاهش ناهنجاری‌های موجود در جوامع شهری بوده و در بستر تحقق و بازساخت چنین فضایی، تلاش بر پیشگیری و کاهش تعدد و تکرار جرائم شهری دارد. همچنین برنامه ریزی شهری و مدیریت شهری باید به عنوان یک فرایند جامع و کل نگر، فراگیر و یکپارچه، نگریسته شود (لاسمی پور و سعیدی، ۱۴۰۰: ۹). فراگیری با این معنی که تمامی کنشگران و بازیگران شهری را در بر گرفته، جامعیت و کل نگر به نحوی که کل فرایندهای سیاست گذاری، برنامه ریزی، سازماندهی و اجرا و نظارت را در بر گرفته و از رویکرد بخشی پرهیز کند (سرور، ۱۳۹۶: ۳۰). توسعه شهری در کنار زندگی غالب شهری و رشد شتابان آن بخصوص به شکلی ناموزون در جوامع در حال توسعه و لزوم برنامه ریزی های پایدار، امروزه چالش های قابل توجهی را به رخ کشیده است (سجادی و همکاران، ۱۳۹۸: ۲).

ماتسوکاوا و تاسوکی (۲۰۱۸) در مقاله ای با عنوان «پیشگیری از جرم از طریق توانمندسازی جامعه: مطالعه تجربی سرمایه اجتماعی در کیوتو، ژاپن» نشان داد که تلاش های خاص ساکنان محلی و برنامه ریزی مشارکتی، می‌تواند سرمایه اجتماعی را افزایش دهند و منجر به ارتقاء امنیت جامعه به صورت ذهنی و عینی شود. سرمایه اجتماعی تأثیر قابل توجهی بر کاهش جرم و جنایت خیابانی داشته و سرمایه اجتماعی ترس از جرم و جنایت را کاهش می دهد و سلامت روانی خانواده ها و سالمندان را افزایش می دهد. پاراما و همکارانش (۲۰۱۷) در مقاله ای تحت عنوان «ردیابی ضرورت بازرسی و تأمین ایمنی در ساخت فراگیر شهر: گامی بسوی شهر هوشمند» با طرح مفهوم شهرنشینی سبز در بطن مفهوم اکولوژی شهری، با توجه به ماهیت پویای شهر (که وابسته به ساکنان شهر و مداخله آنها در محیط شهری است) بر راهبرد اجتماع محور و برنامه ریزی محیطی در پیشگیری و کاهش ارتکاب جرم تأکید داشتند. بورس و همکارانش (۲۰۱۷) در مطالعه ای تحت عنوان «تأثیر متقابل جرم در سفرهای فعال و پایدار شهری: روش های جدید جغرافیایی» یافته های این پژوهش نشان داد که ارتقاء بیشتر مولفه های امنیت در مقصد (مجاورت دارایی ها) و ایمنی شخصی برای حالت های در معرض (مثلاً پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی) می تواند در تکرار جرم موثر بوده و از وقوع آن جلوگیری کند. شریفه خالیزه و همکارانش (۲۰۱۶) در مقاله «نظارت بر طراحی: ارزیابی با استفاده از اصول پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی (CPTED) در پارک های شهری» یافته ها نشان داد که سیاست های برنامه ریزی محیطی (CPTED) در پیشگیری از جرم و عناصر امنیتی این مراکز مهم می باشد. نعمت اله ناروقه و همکاران (۱۳۹۹) در مقاله ای «رابطه جرم و جغرافیا» رابطه ای مستحکم بین فضای جغرافیایی و جرم وجود دارد که مجرمان قبل از ارتکاب به جرم نخستین افکار خود را در چارچوب مورد نظر با در نظر گرفتن شرایط مکانی غربالگری می کنند. ایزدی (۱۳۹۶) به «نقش امنیت در توسعه پایدار شهرهای مرزی مورد مطالعه تربت جام» نتایج تحقیق نشان می دهد مهمترین عواملی که باعث بروز و یا کاهش ناامنی در سطح محدوده مورد مطالعه هستند عبارتند از: همجواری با کشور افغانستان، بیکاری یا نداشتن شغل دائمی برای شهروندان، بحران کم آبی و یا خشکسالی، عدم وجود حاکمیت قدرتمند در کشور افغانستان، نداشتن سطح تحصیلات بالا و کنترل عادی خط مرزی.

ادبیات تحقیق نشان می دهد بررسی محیطی جغرافیایی جرم اعم از محیط طبیعی و انسانی در حوزه جغرافیایی قرار می گیرد. در واقع، به علل محیطی وقوع جرایم پرداخته می شود. به عبارتی دیگر، در راستای ارتباط جغرافیا و جرم شاخه ای علمی در دانشگاهها و حوزه های علمی وجود دارد، به نام جغرافیای جرم که در صدد شناسایی دلایل محیطی تسهیل کننده جرم می باشد (ناروقه، ۱۳۹۹: ۲). در این راستا، امروزه جرم و احساس ناامنی در برابر آن، در محلات شهری، از دغدغه های اصلی شهروندان و در غالب برنامه ریزی شهری به شمار می رود. نتایج برخی تحقیقات نیز مؤید این مطلب است (سیفی فرزاد، ۱۳۹۵: ۴۳). اسکان و فعالیت غیررسمی پدیده ای است که به دنبال تحولات ساختاری و بروز مسایل اقتصادی- اجتماعی مانند جریان سریع شهرنشینی و مهاجرت های لجام گسیخته در بیشتر کشورها پدیدار گردیده است (شاطریان، ۱۳۹۹: ۳۵) در کشور ایران، دو سوم جمعیت این کشور در شهرها زندگی می کنند و این نسبت، روز به روز رو به افزایش است، مشکلات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی که شهرنشینی در چنین مقیاس وسیعی موجب می شود، نیازمند حرکت به سمت شهرهای امن منطبق با معیارهای پایداری است (افصح حسینی، ۱۳۸۸: ۲). نظرسنجی در هشت شهر بزرگ ایران (تهران، همدان، ارومیه، شیراز، کرمان، یزد، اصفهان، مشهد)، به منظور تعیین میانگین امنیت نشان داد ۸۱ درصد ساکنان در این شهرها احساس ناامنی می کنند (امانی و همکاران، ۱۴۰۰: ۴۵) و در میان این کلان شهرها تهران اهمیت ویژه ای می یابد چراکه مسأله امنیت شهری در کلان شهر تهران

از دو بعد قابل توجه است: نخست به دلیل جایگاه ویژه ای که تهران در مدیریت اقتصاد ملی و همچنین کنترل و هدایت تمامی امور کشور با توجه به نظام متمرکز دولتی موجود دارد، دوم آن که به طور کلی کلان شهرها زمینه‌ساز انحراف و ناپهنجاری‌های اجتماعی هستند. هم اکنون تهران به دلیل شرایط خاص جمعیتی و فضایی-کالبدی خود دارای بالاترین آمار جرم و جنایت در بین شهرهای کشور است و از نظر جرایم شهری تفاوتی فاحش با سایر شهرهای کشور دارد (اسدی و همکاران ۱۴۰۰: ۵). در این بین، متأسفانه در برخی مناطق تهران، به دلایل مختلف اجتماعی و اقتصادی و حتی فعالیتی، زمینه‌های مساعدتری برای بروز و تشدید ناامنی وجود دارد؛ از اینرو زندگی اجتماعی مردم با مشکلات جدی روبه‌رو شده است.

بر این اساس، از جمله مناطق تهران که می‌توان به آن اشاره کرد، منطقه ۱۷ شهرداری تهران می‌باشد که دارای ویژگی‌های از جمله تراکم جمعیتی زیاد می‌باشد، شبکه معابر کم عرض، پایین بودن حس تعلق به مکان، اکثریت ساکنان از قشر کم درآمد جامعه و مهاجر هستند و وجود کاربری‌های فراشهری در منطقه، دارای بافت فرسوده و بسیار فشرده می‌باشد. عامل دیگری که می‌توان به آن اشاره کرد وجود گسیختگی کالبدی بافت به دلیل وجود عبور دو مسیر راه آهن (تهران - تبریز و تهران - جنوب) از داخل این بافت صورت گرفته شده است با توجه به موارد مذکور می‌توان گفت که این مؤلفه‌ها مشکلات بسزایی را برای شهروندان به وجود آورده است و از آن جمله احساس امنیت ساکنین این منطقه می‌باشد.

با این مقدمه می‌توان گفت که در خصوص نقش و ماهیت مکانی محلات شهری، شرایط محیطی که افراد در آن زندگی می‌کنند و یا اوقات فراغت خود را می‌گذرانند، نمی‌توان از نظر دور داشت. بین بزهکاری و میزان پایداری در ابعاد اجتماعی، محیطی، اقتصادی و سازمانی همبستگی وجود دارد (محلوجی و همکاران ۱۴۰۰). بنابراین آنچه بیان گردید، ایده اصلی مقاله حاضر، ارائه الگوی پیشگیری از جرم با تأکید بر عوامل کلان و خرد است که بر این مبنای، نقاط حیاتی در سیاست‌گذاری‌های افزایش امنیت پایدار را روشن نماید. در این راستا، سؤالی که در این راستا مطرح می‌شود، بدین ترتیب می‌باشد: الگوی مناسب پیشگیری از جرم بزهکاران در راستای امنیت پایدار منطقه ۱۷ تهران، کدام است؟ بدین ترتیب این تحقیق شامل برخی مفاهیم اساسی در شناسایی الگوی مناسب پیشگیری از جرم و الگوسازی امنیت پایدار در محلات نا امن شهری و کلانشهری است که رویکردی تبیینی را در خصوص تاثیر عوامل اجتماعی، اقتصادی، محیطی و ... بر یکدیگر در کاهش و پیشگیری و یا افزایش جرائم شهری ارائه می‌نماید. از آنجاکه محله‌های شهری بخش تفکیک ناپذیر حیات کلی شهرها و محل کنش اجتماعی شهروندان و عرصه عینیت ساز رفتارهای آنها می‌باشند، ضروری است تا موضوع امنیت در محلات نا امن شهری و اثرات آن بر پیشگیری و کاهش تکرار جرائم شهری در منطقه ۱۷ شهرداری تهران مورد مطالعه قرار گیرد. بنابراین با توجه به مباحث گفته شده می‌توان گفت ضرورت پژوهش‌های کاربردی و علمی در خصوص امنیت و ایجاد حس امنیت در ساکنان این منطقه و متقابلاً پیشگیری از جرم را هرچه بیشتر از گذشته تایید می‌کند.

با عنایت به اینکه در این پژوهش، از یک سو، تبیین و تحلیل عوامل و ابعاد اساسی موثر بر امنیت پایدار محلات نا امن شهری و همچنین پیشگیری و کاهش تعدد جرائم شهری مورد توجه است؛ و از سوی دیگر، تبیین میزان تاثیر مؤلفه‌های اساسی امنیت پایدار محلات شهری بر پیشگیری و کاهش تعدد جرائم شهری در محدوده منطقه ۱۷ شهرداری کلانشهر تهران مد نظر است، لذا تحقیق حاضر در چارچوب «راهبرد قیاسی-استقرایی» می‌باشد. برای کشف مؤلفه‌ها و شاخص‌های موثر در مدل پیشگیری از جرم و ارتقای امنیت پایدار محلات شهری با توجه به نتایج به دست آمده از مصاحبه با کارشناسان و خبرگان حوزه‌های مرتبط از طریق روش گردنند تئوری و استخراج متغیرهای مؤثر در پیشگیری از جرم و تلفیق آنها با نظریه‌های موجود، تعداد ۴۸ مؤلفه در حوزه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، محیطی و نهادی شناسایی شد. بر این اساس، جامعه آماری پژوهش حاضر تعداد ۲۵ نفر متخصص شامل کارشناسان قضایی، انتظامی، شهرسازان و مشاوران فعال در عرصه برنامه‌ریزی امنیت و انتظامی، مشاوران حقوق، جامعه‌شناسی که بر پایه روش دلفی و با روش نمونه‌گیری هدفمند و با استفاده از روش گلوله برفی حجم جامعه آماری مشخص شده است. پس از استخراج عوامل، به سنجش تأثیر این مؤلفه‌ها بر یکدیگر و شناسایی عوامل کلیدی سیستم در کنار ارزیابی رفتار سیستم بر مبنای روش معادلات ساختاری فازی در قالب نرم‌افزار میک‌مک فازی زبانی (Fuzzy Linguistic Micmac) پرداخته می‌شود.

تمایز این پژوهش با مطالعات پیشین را می‌توان چنین تفسیر کرد که مطالعات حاضر در این خصوص که سعی بر این دارد تا الگوسازی امنیت پایدار محلات شهری را اراده نموده و همچنین در مرحله برنامه ریزی پویا جهت اعمال اقدامات پیشگیرانه، ضمن ارائه دیدگاه نظری، مدل مفهومی جدیدی را ارائه نماید، دارای نوآوری می‌باشد. این فرآیند مبتنی بر اتخاذ رویکرد کیفی و کمی در شناسایی عوامل کلیدی در امنیت پایدار محلات شهری (به صورت عینی-ذهنی)، بکارگیری از اسناد و مدارک موجود، نظرسنجی از جامعه خیرگان و کارشناسان (در تخصص جغرافیا، حقوق، جرم‌شناسی، شهرسازی، اقتصاد، جامعه‌شناسی، معماری و...) و در نتیجه اتخاذ رویکرد میان رشته‌ای به پدیده جرم شهری و پیشگیری از آن با استفاده از بکارگیری الگوریتم‌های نوین محاسباتی در ارزیابی و تاثیر سیاست‌های پیشگیرانه جرائم، تحلیل‌های عاملی-ساختاری خواهد بود. همچنین لازم به ذکر است که استفاده از مدل میک‌مک فازی زبانی، در مطالعات جرم‌شناسی و امنیت تاکنون در سطح ایران و جهان مورد استفاده قرار نگرفته است، که نکات مذکور حاکی از بدیع بودن مطالعه حاضر و تمایز این تحقیق با مطالعات پیشین به شمار می‌رود.

مبانی نظری

پارادایم‌ها / رویکردهای پیشگیری از جرم و نظریات جرم و جغرافیا

معنای اصطلاحی جرم برحسب نظر اندیشمندان و براساس رشته‌هایی که جرم را مورد مطالعه قرار می‌دهند؛ متنوع و متفاوت است (حجازی نیا؛ ۱۴۰۱: ۳۶۷). از دید حقوقی نقض قانون هر کشوری در اثر عمل خارجی در صورتی که انجام وظیفه یا اعمال حقی آن را تجویز نمایند و مستوجب مجازات هم باشد؛ جرم نامیده می‌شود (ابراهیم پور و همکاران، ۱۳۹۹: ۳۶۸). جرم معمولاً به سه قسم رکن قانونی؛ مادی و معنوی تقسیم می‌شود تا به کمک آن بتوان تحلیل دقیقی از اجزا و عناصر تشکیل دهنده جرم ارائه داد و حقوق بزه‌کار بزه دیده و جامعه با ظرافت بیشتری رعایت گردد (حسین‌الحسینی، ۱۴۰۱: ۷۸۰). گست جرم‌شناس فرانسوی، «پیشگیری» را چنین تعریف می‌کند: «پیشگیری شامل مجموع تدابیر سیاست جنایی - به استثناء تدابیر نظام کیفری - می‌شود که غایت انحصاری یا لاقلاً جزئی آن، تحدید امکان وقوع مجموع اقدام‌های مجرمانه از طریق غیرممکن کردن، دشوارتر کردن یا کمتر محتمل کردن آنها است» (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۹۵: ۱۷). در تعاریف دیگری «پیشگیری از جرم» توسط شناسایی و کیتچن چنین تبیین می‌شود: یک الگویی از نگرش‌ها و رفتارها که به کاهش تهدیدات و افزایش احساس ایمنی و همچنین امنیت توجه دارد، به طور مثبت به کیفیت زندگی تأثیر گذاشته و به توسعه محیط‌هایی که جرم نتواند رشد و نمو نماید، کمک می‌کند (حسین‌الحسینی، ۱۴۰۱: ۷۸۵).

پیشگیرانه و افزایش سیاست‌های پیشگیری و ساختارهای متولی اجرای آن از «تغییر پارادایم» در قلمرو عدالت کیفری و کنترل بزه کاری، تغییر بنیادی چگونگی مدیریت جرم و تنظیم روابط اجتماعی توسط جامعه حکایت می‌کند. بزه کاری امروزه همکاری و تعامل در پیشگیری به یکی از جنبه‌های اجتناب ناپذیر کنترل بزه کاری معاصر تبدیل شده است. بر همین اساس در طول دو دهه گذشته با نوعی افزایش زیر ساخت‌های جدید در سطح محلی مواجه هستیم که به شیوه جدید به کنترل بزه کاری و بی نظمی می‌پردازد (ورمزیار، مهدی؛ ۱۳۸۷: ۷). این زیر ساخت جدید تا حد زیادی به سمت یک سری اهداف و اولویت‌هایی مانند پیشگیری، امنیت، کاهش ریسک، کاهش ترس و ضرر یعنی متفاوت با اهداف سنتی تعقیب، مجازات و نظام عدالت کیفری جهت گیری کرده است. تغییر جهت گیری مورد اشاره، همپای با افت اعتماد به ظرفیت نظام عدالت کیفری رسمی در ارائه پاسخ مناسب به افزایش بزه کاری حرکت کرده است. این انتخاب جهت پیشگیری، ترجمان اقرار تدریجی به کارایی محدود ضمانت اجراهای کیفری و نهاد های رسمی دولتی در کنترل اجتماعی است. سست شدن روابط و تعهدات سنتی و ارتقای فرهنگی و سیاسی بزه دیده نیز از جمله عواملی است که این تغییر پارادایم را تحت تأثیر خود قرار داده است. در واقع، در حالی که اعتماد به نظام سنتی عدالت کیفری، به ویژه کارایی پاسخ‌های کیفری و باز پروری در حال تضعیف است، محققان و مسئولان سیاسی به حق، به جای دیگری چشم دوخته‌اند (حجازی نیا؛ ۱۴۰۱: ۳۶۷). در این بستر و اوضاع و احوال، ارتقای سیاست پیشگیری، با توجه به بحران افزایش بزه کاری مرتبط با توسعه یک جامعه مصرف‌گرا و فراوانی اموال آسیب پذیر در برابر جرم، می‌تواند راهکار مناسبی باشد (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۹۱: ۷۲۳).

از جمله نظریات و رویکردهای کاربردی جرم و جغرافیا (جدول ۱) را می‌توان نظریات مکانی جرایم شهری؛ نظریه مکان‌های جرم خیز؛ نظریه مکان ویژه؛ نظریه بافت‌های آسیب‌پذیر و فضای مقاوم در برابر جرم را در ارتباط با اهداف مطرح کرد (سلطانی و همکاران، ۱۴۰۰). با توجه به اینکه جرم و جنایت در مکان‌های مختلف از جمله شهرها موجب خسارت‌های بی‌شماری در سلسله مراتب فضایی می‌شود (فرولی، ملی و فراملی)، نظام‌های نظری گوناگونی در قالب تحقیقات جغرافیایی، اجتماعی و اقتصادی در صدد ایجاد الگوهای فضایی موثر برای کاهش جرائم هستند. بنابراین، مطالعه رابطه مکان و جرم در نیمه اول قرن نوزدهم میلادی و با بهره‌گیری از نظریه «اکولوژی اجتماعی» آغاز شد.

جدول ۱. نظریات کاربردی رابطه جرم و جغرافیا

ردیف	نظریات مکانی	برای پیشگیری از جرم علاوه بر مجرم باید به مکان وقوع جرم نیز توجه شود و به حذف فرصتها و کاهش جرائم پرداخته شود.
۱	نظریه مکان‌های جرم خیز	بهم‌ریختگی فضایی و آشوب‌های مکانی در اثر نبود انسجام اجتماعی عامل اصلی شکل‌گیری کانون‌های جرم خیز مانند ساختمان‌های متروکه، خرابه‌ها و فضاهای تخریب شده در کنار نبود نظارت کافی، باعث تشویق مجرمان به ارتکاب جرم در این مکان‌ها می‌شود.
۲	نظریه مکان ویژه	توجه به مکان ویژه شهری بخصوص مرکز شهر که در آن جرایم شهر به دلیل تراکم بافت شهر و جمعیت، میزان جرایم بیشتر است. دلایل اقتصادی، اجتماعی و کالبدی دلیل اصلی برای ارتکاب جرم در این مناطق است.
۳	نظریه بافت‌های آسیب‌پذیر	از این بافت‌ها تحت عنوان فضاهای بدون دفاع یاد می‌شود. فرسودگی بیش از حد اماکن شهر باعث ایجاد مخروبه‌ها و بیغوله‌ها شده است که با توجه به نبود جمعیت زیاد به مکان‌های مساعد برای کجرویی‌های اجتماعی تبدیل شده و به مکان‌های جغرافیایی نامن تبدیل گشته است. در واقع، این مکان‌ها غیرقابل دفاع هستند.

منبع: کلانتری، ۱۳۹۰: ۴۵

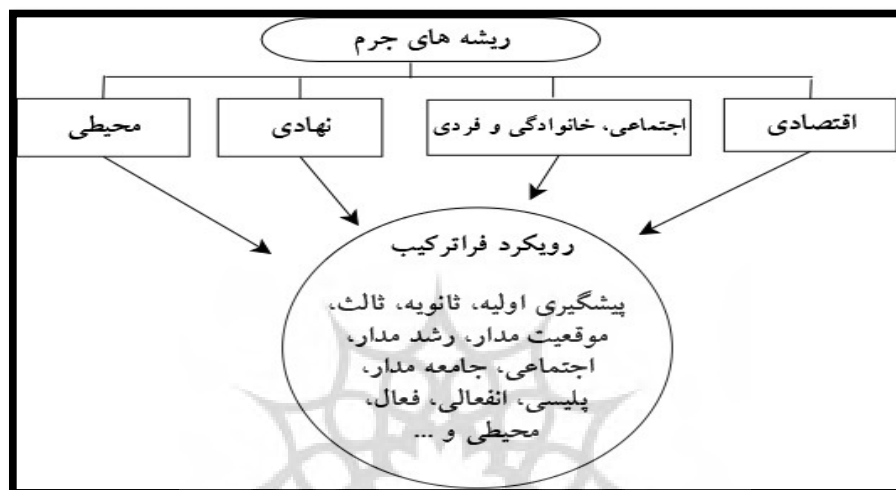
کتله و گری از پیشگامان این تفکر بودند. سپس این نظریه توسط «شاو و مک‌گی» در اوایل قرن بیستم دنبال شد. اما از دهه ۱۹۶۰ م تاکنون توجه وافر به مطالعه نقش جغرافیا در ارتکاب جرم و پیش‌گیری از جرم شکل گرفته است. مطالعه جرم و مکان‌های جرم خیز در سال ۱۹۹۳ به وسیله «برانتینگهام» برای کشف عمل متقابل مجرمین و محیط‌های کالبدی و اجتماعی بعنوان هدف جرم آن‌ها انتخاب می‌شود، ارائه شد (جدول ۲) به نظر وی، جرم نتیجه عمل متقابل انسان و حرکت در مکان و فضا است (پیشگاهی فرد و دیگران، ۱۳۹۰: ۸۳).

جدول ۲. نظریه مکاتب علمی در خصوص جرائم و پیشگیری از جرم

مکاتب	تعریف جرم	علت جرم	واکنش در برابر جرم	پیشگیری از جرم
نظریه کلاسیک	نقض قانون و حقوق افراد	عقلانیت (گزینش فردی و...)	مجازات متناسب با جرم	بازدارندگی (اصل لذت و اصلاح نظام حقوقی)
نظریه فشار	طبیعی (نقض وفاق اجتماعی)	فشار اجتماعی و رفتارهای اکتسابی	کاهش فشار و جامعه‌پذیری مجدد	افزایش فرصت و ترویج فعالیت‌های سالم در میان گروه همسالان
نظریه اثبات‌گرا	طبیعی (نقض وفاق اجتماعی و رفتار نابه‌هنجار)	آسیب (نارسایی‌های فردی نه از نوع گزینش فردی)	درمان تشخیص پزشکی	تشخیص پزشکی مداخله پیش‌بینی
دیدگاه برجسب‌زنی	در خلال کنش و واکنش‌های اجتماعی تعریف می‌شود.	بدنامی و آثار منفی برجسب‌زنی	تغییر مسیر از نظام رسمی	- جرم‌زدایی - عدم مداخله بنیادی
دیدگاه جرم‌شناسی مارکسیستی	برداشت مبتنی بر مفهوم حقوق بشر- منافع طبقاتی	بهره‌کشی و احساس بیگانگی حاشیه‌نشینی طبقه کارگر	مبارزه و سرکوب طبقه کارگر و آشکارسازی هویت صاحبان قدرت	- دموکراسی رادیکال - مالکیت و کنترل ابزارهای تولید و توزیع
دیدگاه فمینیستی	خشونت جنسی مذکر، نابرابری و تبعیض نهادینه	بزهکاری ناشی از کارکرد پدرسالاری- وابستگی اقتصادی زنان	- اعطای اختیارات اجتماعی به زنان - مقابله با نهادهای متعلق به سیطره جنس مذکر	- ایجاد برابری - برنامه آموزشی مخالف با جنس‌گرایی قضاوت و ...
دیدگاه محافظه‌کار	نقض قانون و اخلاقیات	- فقدان خود انضباطی - فقدان احترام به مراجع اقتدار	بکارگیری زور نمایش اقتدار	تأکید بر رعایت اخلاقیات و فرمانبرداری از منابع قدرت
پسانوگرایی	مطلق و قطعی نیست، نزاع مستمر بر سر کنترل تولیدات زبان	برتری گفتمان مسلط	- گفتمان‌های جایگزین - متوسل نشدن به هیچ عملی	- صداها جدید و شنیدن آنها - متوسل نشدن به هیچ عملی

Douglas & Brandon, 2019: 70

مهمترین رویکردهای جرم‌شناسی کاربردی روش‌های پیشگیری از جرم که مورد توجه قرار می‌گیرد شامل: پیشگیری اولیه (نخستین)؛ پیشگیری ثانویه (دومین)؛ پیشگیری ثالث (سومین)؛ (نیازپور، ۱۳۸۳: ۱۷۲-۱۷۰). پیشگیری موقعیت‌مدار؛ پیشگیری اجتماعی؛ پیشگیری رشد‌مدار؛ پیشگیری جامعه‌مدار (بیات و همکاران، ۱۳۸۷: ۲۷)؛ پیشگیرانه پلیسی (پیشگیری انتظامی و نهادی)؛ (نجفی ابرنآبادی، ۱۳۸۸: ۱۲) پیشگیری عادلانه از جرم؛ پیشگیری کوتاه مدت یا خُرد؛ پیشگیری بلند مدت یا کلان؛ پیشگیری انفعالی؛ پیشگیری فعال (کروفرد، ۲۰۰۷: ۸۸۳)؛ پیشگیری کنشی یا غیر کیفری؛ پیشگیری واکنشی یا کیفری؛ (عباچی، ۱۳۸۳: ۵۸). پیشگیری قضایی پیشگیری انتظامی (قاسمی، ۱۳۸۸: ۱۹۳)؛ پیشگیری عام پیشگیری خاص پیشگیری وضعی (چاله چاله، ۱۳۸۷: ۶). پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی (پیز، ۱۳۸۳: ۱۳۸) می‌باشد.

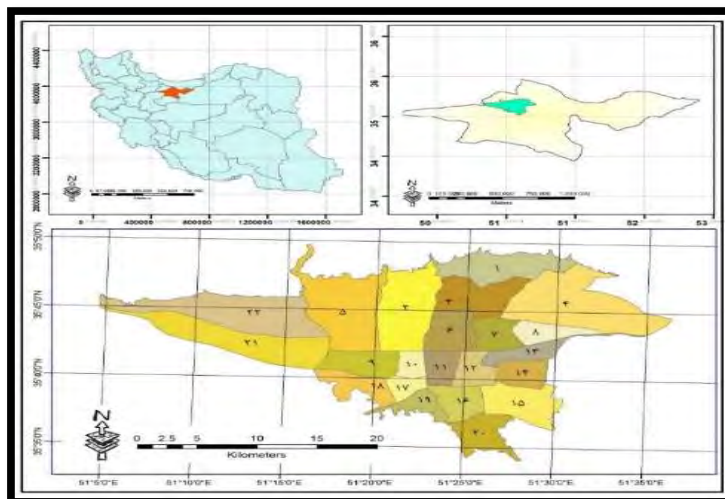

شکل ۱. مدل نظری پژوهش

روش پژوهش

محدوده مورد مطالعه

منطقه ۱۷ شهرداری تهران، منطقه‌ای با بافت کالبدی «خودرو»، واقع در پهنه دشت آبرفتی تهران و در مجاورت مناطق (۹، ۱۰، ۱۱، ۱۶، ۱۸، ۱۹) است. این منطقه دارای مساحت ۸،۲۲ کیلومتر مربع بوده و تراکم جمعیتی آن ۳،۳ نفر است. تراکم جمعیتی موجود در منطقه ۱۷ تهران تقریباً ۴ برابر میانگین سایر مناطق ۲۲ گانه کلان‌شهر تهران است. وجود دو خط آهن تهران - تبریز و تهران - اهواز، از ویژگی‌های این منطقه است که تأثیر بسیاری بر الگوهای جرم این منطقه گذارده است. (گودرزی، ۵۱۳۹۳)، این منطقه با مساحت ۷۸۶ هکتار، با جمعیت ۲۷۳۲۳۱ نفر (بر اساس آمار سال ۱۳۹۵) را در خود جای داده است. این منطقه، در پهنه گسلی باریک حدود ۲۰۰ متر با طول بیش از ۱۰ کیلومتر قرار گرفته است. از نظر کالبدی و بافت محله‌ای، این منطقه دارای ۴۰ درصد بافت فرسوده است، که شرایط این منطقه را نسبت به مناطق دیگر و استانداردهای موجود، بغرنج‌تر به تصویر می‌کشد. وجود مشکلات عدیده در منطقه ۱۷ تهران در کنار عوامل دیگر، این منطقه را به جرم‌خیزترین منطقه تهران تبدیل نموده است که در پژوهش حاضر به عنوان پایلوت مطالعاتی و نمونه کوچکی از مناطق جرم‌خیز، به عنوان نمونه مطالعاتی انتخاب شده است. به بیان دیگر، گویا انتخاب این منطقه به عنوان نمونه موردی، مطالعه جزء از کل است و نتایج آن را می‌توان در مناطق هم‌وزن و مشابه استفاده نمود.

شکل ۲. نقشه موقعیت منطقه ۱۷ در کلان شهر تهران

بحث و یافته‌های پژوهش

برآورد متغیرهای تأثیرگذار و تأثیرپذیر عوامل پیشگیری از جرم در توسعه امنیت پایدار محلات

در این ارتباط، پس از استخراج عوامل بدست‌آمده، محققان اقدام به تدارک پرسشنامه کارشناس محور جهت تعیین اوزان معیارها کردند و از ۵۰ نفر از کارشناسان متخصص جغرافیا، قضایی، انتظامی، شهرسازان و مشاوران فعال در عرصه برنامه‌ریزی امنیت و انتظامی، مشاوران حقوق، جامعه‌شناسی، نظرسنجی گردید. تعداد ۴۸ زیرمعیار در جدول مربوط به ۴ عامل اقتصادی، فرهنگی-اجتماعی، محیطی و نهادی شناسایی شد. سپس با قرار دادن این عوامل در یک ماتریس ۴۸ در ۴۸، تأثیر هر کدام از این عوامل بر یکدیگر توسط وزن‌دهی به عوامل (از صفر تا ۳) مشخص شد. تمامی عوامل دخیل، همچون سیستمی با عناصر در هم تنیده و به صورت یک ساختار، در نظر گرفته می‌شود، و ارتباطات این عوامل باهم مورد سنجش قرار گرفته و مؤلفه‌های تأثیرگذار و تأثیرپذیر در سیستم، استخراج می‌شود، این عوامل، جهت برنامه‌ریزی و توسعه در راستای ارتقای امنیت پایدار در جامعه می‌توانند به کار گرفته شوند تا جامعه شهری به سوی گامی بلند جهت نیل به اهداف توسعه پایدار گام بردارد.

تحلیل سیستم و روابط متقابل عوامل

به منظور تحلیل نتایج در نخستین قدم با یک روش ساده می‌توان دریافت که تأثیر متغیرها با در نظر گرفتن تعداد گروه‌های ارتباطی در ماتریس تشکیل شده، قابل سنجش است. متغیری که بر تعداد محدودی از متغیرها اثر مستقیم دارد، تأثیرگذاری اندکی نیز در کل سیستم دارد. به این ترتیب، اثرپذیری مستقیم یک متغیر را نیز می‌توان با در نظر گرفتن ستون مربوط در ماتریس بررسی کرد. بنابراین، مجموع عددهای هر سطر نشان‌دهنده اثرگذاری متغیر مربوط و مجموع هر ستون نمودار اثرپذیری آن متغیر است، پس تمام متغیرها و محیط دربرگیرنده آنها را می‌توان با نمایش آنها در یک نمودار مفهومی با محور مختصات (اثرگذاری- تأثیرپذیری) نمایش داد. جدول (۳)، نتایج تأثیرگذاری و تأثیرپذیری سیستم را نشان می‌دهد.

جدول ۳. نتایج تأثیرگذاری و تأثیرپذیری متغیرهای اقتصادی در روش میک‌مک فازی زبانی

عوامل اصلی	نام متغیر	آثار مستقیم		آثار مستقیم	
		ارزش اثرگذاری	رتبه اثرپذیری	ارزش اثرپذیری	رتبه اثرگذاری
اقتصادی	۱- محرومیت نسبی	۱۶	۲۴/۱۶	۲۷	۱۶/۲۶
	۲- فقر و نابرابری	۸	۲۷/۱۶	۳۶	۱۶/۴۲
	۳- بیکاری	۶	۲۷/۸۳	۲۶	۱۶/۶۱
	۴- تضاد طبقاتی	۳۴	۱۷	۲۹	۱۵/۸۴
	۵- تورم	۲۹	۱۸/۸۳	۴۲	۱۵/۷۰
	۶- رکود	۲۴	۲۰	۲۵	۱۶/۰۲
	۷- تحریم	۲۵	۲۰	۵	۱۵/۹۰
	۸- نرخ درآمد سرانه	۳۹	۱۴/۶۶	۳۹	۱۵/۶۸
	۹- رشد و توسعه اقتصادی و اجتماعی	۷	۲۷/۵	۲	۱۶/۲۹
	۱۰- نرخ صنعتی شدن	۲۳	۲۰/۵	۳۱	۱۵/۸۸
	۱۱- نرخ اجاره‌بها و خرید مسکن	۴۱	۱۲/۵	۳۰	۱۵/۳۴

جدول ۴. نتایج تأثیرگذاری و تأثیرپذیری متغیرهای اجتماعی و خانوادگی در روش میک‌مک فازی زبانی

عوامل اصلی	نام متغیر	آثار مستقیم		آثار مستقیم	
		ارزش اثرگذاری	رتبه اثرپذیری	ارزش اثرپذیری	رتبه اثرگذاری
اجتماعی- خانوادگی- فردی	۱۲- رضایت از زندگی	۳	۳۱/۵	۱	۱۶/۵۰
	۱۳- مشارکت اجتماعی	۱۰	۲۶/۳۳	۱۲	۱۶/۴۳
	۱۴- اعتقادات مذهبی	۱۴	۲۴/۶۶	۳۳	۱۶/۲۶
	۱۵- انسجام خانوادگی و ارضای نیازهای عاطفی در خانواده	۹	۲۷	۱۳	۱۶/۴۶
	۱۶- میزان رواج انحراف در خانواده	۱۷	۲۴/۱۶	۳	۱۶/۳۳
	۱۷- انفعال اجتماعی	۱۹	۲۳/۶۶	۷	۱۶/۱۴
	۱۸- شبکه‌های اجتماعی مجازی	۲۶	۲۰	۴۸	۱۵/۹۹
	۱۹- جامعه‌پذیری ضعیف	۲۸	۱۹/۳۳	۱۵	۱۶/۱۶
	۲۰- از خود بیگانگی و فشار	۳۶	۱۶/۵	۱۴	۱۵/۸۲
	۲۱- معاشرت با دوستان ناباب	۱۵	۲۴/۶۶	۱۸	۱۶/۲۹
	۲۲- اعتیاد	۱	۴۰/۸۳	۸	۱۶/۸۱
	۲۳- طبقه اجتماعی	۳۵	۱۷	۲۸	۱۵/۸۵
	۲۴- نرخ طلاق	۳۲	۱۷/۸۳	۳۳	۱۵/۸۷
	۲۵- نسبت جمعیت جوان	۴۶	۷/۶۶	۴۰	۱۴/۸۹
	۲۶- آموزش اجتماعی	۵	۲۸/۶۶	۲۴	۱۶/۴۱
	۲۷- تحصیلات	۲۷	۲۰	۳۷	۱۵/۹۵
	۲۸- سن	۲۱	۲۰/۶۶	۴۴	۱۶/۰۴

جدول ۵. نتایج تأثیرگذاری و تأثیرپذیری متغیرهای محیطی و نهادی در روش میک‌مک فازی زبانی

عوامل اصلی	نام متغیر	آثار مستقیم		آثار مستقیم	
		ارزش اثرگذاری	رتبه اثرپذیری	ارزش اثرگذاری	رتبه اثرپذیری
محیطی	۲۹- شبکه معابر و دسترسی	۲	۲۰	۳۶	۱۶/۶۱
	۳۰- آلودگی نور	۴	۳۴	۳۰/۶۶	۱۶/۵۰
	۳۱- طراحی محیطی	۲۲	۱۰	۲۰/۶۶	۱۵/۹۶
	۳۲- دوربین‌های مداربسته و اینترنت اشیا	۱۸	۴۷	۲۴	۱۶/۱۷
	۳۳- توزیع نا عادلانه خدمات	۱۲	۱۶	۲۵/۱۶	۱۶/۳۱
	۳۴- وجود مساکن ناسالم	۱۱	۲۲	۲۶/۳۳	۱۶/۲۶
	۳۵- محل سکونت	۳۰	۴	۱۸/۸۳	۱۵/۸۳
	۳۶- الگوی کاربری زمین و کمیت و کیفیت فضاها	۱۳	۱۷	۱۱/۱۶	۱۵/۹۵
	۳۷- نرخ شهرنشینی	۴۳	۳۲	۲۴/۶۶	۱۵/۰۸
	۳۸- نهادهای قضایی	۳۱	۹	۱۸/۱۶	۱۵/۷۱
نهادی	۳۹- آموزش و پرورش	۳۳	۱۹	۱۷/۶۶	۱۵/۹۶
	۴۰- سازمان بهداشتی	۳۸	۳۱	۱۵/۳۳	۱۵/۷۴
	۴۱- صدا و سیما	۴۵	۳۸	۸/۳۳	۱۵/۰۵
	۴۲- پلیس	۴۷	۱۱	۷/۶۶	۱۴/۹۶
	۴۳- شهرداری	۲۰	۶	۲۲/۸۳	۱۶/۱۱
	۴۴- شرکت توزیع نیروی برق	۴۰	۳۵	۱۴/۳۳	۱۵/۴۲
	۴۵- اداره آب	۴۴	۴۳	۱۱/۱۶	۱۵/۰۲
	۴۶- وزارت راه و شهرسازی	۳۷	۴۵	۱۵/۸۳	۱۵/۴۷
	۴۷- سازمان محیط زیست	۴۲	۴۱	۱۲/۳۳	۱۵/۳۹
	۴۸- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور	۴۸	۴۶	۵/۳۳	۱۴/۰۶

منبع یافته های محقق ۱۴۰۱

با محاسبه صورت گرفته در محیط نرم‌افزار میک‌مک فازی زبانی تأثیرگذارترین و تأثیرپذیرترین عوامل مستقیم شناسایی شدند که در جدول (۶)، به ترتیب رتبه قابل مشاهده است.

جدول ۶. تأثیرگذارترین و تأثیرپذیرترین عوامل مستقیم سیستم بر اساس ماتریس نتایج

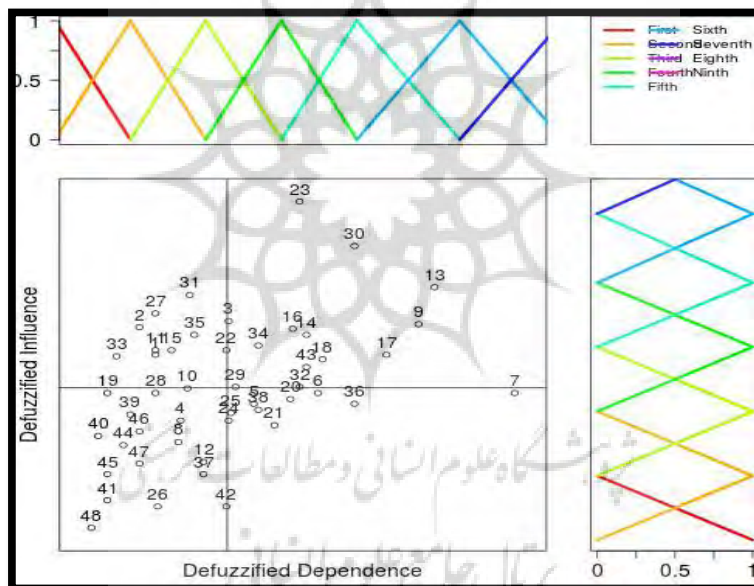
تأثیرپذیرترین عوامل مستقیم سیستم	تأثیرگذارترین عوامل مستقیم سیستم
۱- رضایت از زندگی	۱- اعتیاد
۲- رشد و توسعه اجتماعی اقتصادی	۲- شبکه معابر و دسترسی
۳- میزان رواج انحراف در خانواده	۳- رضایت از زندگی
۴- محل سکونت	۴- آلودگی نور
۵- تحریم	۵- آموزش اجتماعی
۶- شهرداری	۶- بیکاری
۷- انفعال اجتماعی	۷- رشد و توسعه اجتماعی اقتصادی
۸- اعتیاد	۸- فقر و نابرابری
۹- نهادهای قضایی	۹- انسجام خانوادگی و ارضای نیازهای خانوادگی در خانواده
۱۰- طراحی محیطی	۱۰- مشارکت اجتماعی

منبع یافته های محقق ۱۴۰۱

با مشاهده نتایج بدست‌آمده، متغیرهای بسیار تأثیرگذار و بسیار تأثیرپذیر مستقیم سیستم را می‌توان در قالب متغیرهای اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، محیطی و نهادی تقسیم کرد، که هرکدام از آنها به نحوی تأثیر بسیاری در جرم‌خیزی یا پیشگیری از جرم برای رسیدن به توسعه امنیت پایدار در منطقه ۱۷ شهر تهران دارند. در این راستا، متغیرهای بسیار تأثیرگذار شناسایی شده، مبین این نکته است که اهرم‌ها و نهادهای تصمیم‌گیرنده و سیاستگذار نظیر قوه قضاییه بر اساس نظر خبرگان این حوزه، تأثیرگذاری مستقیم و غیرمستقیم آنچنانی بر کل سیستم ندارند، بلکه عوامل فقر و نابرابری، رشد و توسعه اقتصادی، رضایت از زندگی، انسجام خانوادگی، اعتیاد، آموزش و موارد مربوط به نوع طراحی محیط نقش تعیین‌کننده‌تری می‌تواند در افزایش یا کاهش چشمگیر جرم در منطقه داشته باشد که نظریه‌های توسعه نیز با تأکید بسیاری بر این موارد استوار شده‌اند، که در ادامه به تحلیل و بررسی این موارد پرداخته می‌شود. همچنین در رابطه با تأثیرپذیرترین عوامل، مؤلفه‌های بدست‌آمده، تأثیرپذیری بیشتر عوامل فردی، خانوادگی و اجتماعی از سایر متغیرهای سیستم را نشان می‌دهد که نشان اهمیت این مسائل در پیشگیری از جرم این منطقه دارد. دیگر عوامل نظیر متغیرهای اقتصادی، نهادی و محیطی با تعداد برابر در رده‌های بعدی تأثیرپذیری قرار می‌گیرند.

سطح تأثیرگذاری و تأثیرپذیری فازی با اطلاعات قطعی

در مجموع، عوامل دارای دو نوع تأثیرند: مستقیم و غیر مستقیم. در تحلیل صفحه پراکندگی عوامل می‌توان این دسته از عوامل را در سیستم شناسایی کرد. نتایج تحلیل عوامل کلیدی سیستم، بر اساس تحلیل ساختاری به این شرح است:

شکل ۳. نقشه پراکندگی عوامل و جایگاه آن‌ها در محور اثرگذاری- اثرپذیری مستقیم

همانطور که در شکل (۳) مشخص است، محققان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری هر شاخص را در یک طرح دوبعدی نشان می‌دهند. هر نقطه مشخص شده در شکل، نشان‌دهنده یک متغیر است، که به وسیله یک جفت از ارزش‌های قطعی و معین برای زیرمعیار تأثیرگذار و تأثیرپذیر کلی غیرفازی شده در مناطق گوناگون سیستم قرار می‌گیرد. اعداد فازی مثلثی؛ نتایج مجموعه‌های زبانی هستند که محاسبه شده‌اند. در این رابطه، محققان قادر به طبقه‌بندی نقش هر متغیر در کل سیستم به وسیله ساخت تأثیرگذاری و تأثیرپذیری آن با توجه به دیگر معیارها هستند. بنابراین، محققان به بررسی شدت تأثیر این متغیر در سطح قطعی هستند که یک ایده دقیق‌تر از رفتارشان در سیستم را ارائه می‌کند. براساس جداول متغیرها، هر متغیر با توجه به شماره مورد نظر خود در نمودارهای مستقیم و غیرمستقیم اثرگذار و اثرپذیر مشخص شده است.

بر اساس قوانین ریاضی موجود در مطالعات ساختاری، شاخص‌های موجود در شمال غرب و جنوب شرق نمودار دارای تأثیر متوسط تا ضعیف در سیستم هستند. این در حالی است که متغیرهای قرار گرفته در شمال شرق به همراه متغیرهای قرار گرفته در جنوب غرب سیستم، نشانگر درجه متوسط تا قوی تأثیرگذاری و تأثیرپذیری در سیستم هستند. هر عدد نشانگر نقش یک متغیر است که در این پژوهش تعداد آن‌ها ۴۸ متغیر است. با توجه به مطالب مذکور، در دو روش مستقیم و غیر مستقیم با درجه تأثیرگذاری و تأثیرپذیری بسیار زیاد و با اختلاف زیاد از سایر متغیرها در شکل (۴) مشخص است. در ادامه به نقش هریک از متغیرها درون سیستم پرداخته می‌شود.

متغیرهای تعیین‌کننده و تأثیرگذار: با توجه به شناسایی سیستم به عنوان سیستم ناپایدار، وجود عوامل ناحیه شمال غربی نمودار، نشان‌دهنده توان تأثیرگذاری کلان آن‌ها بر کل سیستم است. این متغیرها، بیشترین تأثیرگذاری و کمترین تأثیرپذیری در کل سیستم را دارا هستند. این شاخص‌ها در جدول (۷)، قابل مشاهده است.

جدول ۷. متغیرهای تعیین‌کننده و تأثیرگذار نمودار تأثیرات مستقیم

متغیرهای تعیین‌کننده و تأثیرگذار سیستم	
- محرومیت نسبی	- طراحی محیطی
- اعتیاد	- تحصیلات
- توزیع ناعادلانه خدمات	- فقر و نابرابری
- نرخ اجاره بها و خرید مسکن	- محل سکونت
	- تورم

منبع: یافته‌های محقق ۱۴۰۱

متغیرهای دو وجهی: این متغیرها دارای دو ویژگی مشترک اثرگذاری زیاد و اثرپذیری زیاد هستند و هر عملی روی آن‌ها، در متغیرهای دیگر نیز تغییر ایجاد خواهد کرد. در ناحیه شمال شرقی نمودار قرار دارند که اسامی این شاخص‌ها در جدول (۸) مشخص است. این عوامل بر عوامل دیگر هم تأثیر زیادی می‌گذارند و هم از آن‌ها بسیار تأثیر می‌پذیرند.

جدول ۸. متغیرهای دو وجهی سیستم

متغیرهای دو وجهی سیستم	
- میزان رواج انحراف در خانواده	- طبقه اجتماعی
- انفصال اجتماعی	- آلودگی بصری و نور
- شبکه‌های اجتماعی مجازی	- مشارکت اجتماعی
- وجود مسکن ناسالم	- رشد و توسعه اجتماعی اقتصادی
- شهرداری	- بیکاری
- شبکه معابر و دسترسی	- اعتقادات مذهبی

منبع: یافته‌های محقق ۱۴۰۱

متغیرهای تأثیرپذیر یا نتیجه سیستم: این متغیرها در ناحیه جنوب شرق مشخص هستند و می‌توان آن‌ها را متغیرهای نتیجه نیز نامید. این متغیرها از اثرپذیری بسیار زیاد از سیستم و اثرگذاری بسیار کم در سیستم برخوردارند. این عوامل بی آنکه بر سایر عوامل حوزه تأثیر زیادی داشته باشند، به مقدار زیادی از آن‌ها متأثر می‌شوند. جدول (۹)، متغیرهای تأثیرپذیر سیستم را نشان می‌دهد.

جدول ۹. متغیرهای تأثیرگذار

متغیرهای تأثیرپذیر سیستم	
- معاشرت با دوستان ناباب	- تورم
- نرخ طلاق	- تحریم
- نسبت جمیت جوان	- نرخ درآمد سرانه
- از خود بیگانگی و فشار	- رکود

منبع: یافته‌های محقق ۱۴۰۱

متغیرهای مستقل: این متغیرها دارای اثرگذاری و اثرپذیری کمی هستند و در ناحیه جنوب غربی شکل (۲) قرار گرفته‌اند. در واقع، عوامل مستقل نه بر سایر عوامل تأثیر زیادی می‌گذارند و نه از آن‌ها تأثیر زیاد می‌پذیرند. در این رابطه، نتایج بدست‌آمده از متغیرهای مستقل را می‌توان در جدول (۱۰) مشاهده کرد.

جدول ۱۰. متغیرهای مستقل سیستم

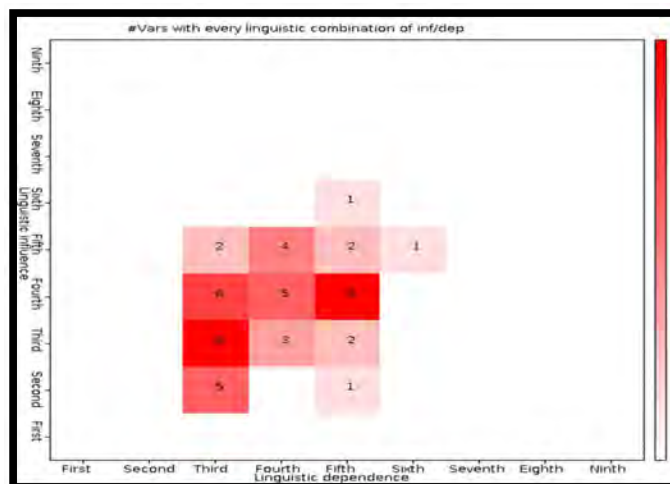
متغیرهای مستقل سیستم	
- اداره آب	- نرخ صنعتی شدن
- سازمان محیط زیست	- سن
- صدا و سیما	- جامعه‌پذیری ضعیف
- نهاد پلیس	- آموزش و پرورش
- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور	- وزارت راه و شهرسازی
- رضایت از زندگی	- تضاد طبقاتی
- آموزش	- نرخ درآمد سرانه
- نرخ شهرنشینی	- سازمان بهزیستی
	- شرکت توزیع نیروی برق

منبع: یافته‌های محقق ۱۴۰۱

تصویرسازی از نتایج زبانی

در این بخش، محققان جهت به تصویر کشیدن نتایج بدست‌آمده از ارزش‌های زبانی، دو پلان از اطلاعات مطلق و نسبی را به کار گرفتند. توصیف این پلان‌ها، در ادامه توصیف گردیده است:

نقشه حرارتی نتایج زبانی: در ابتدا محققان، جهت داشتن دورنمای کلی از تمام سیستم و شدت تأثیرگذاری و تأثیرپذیری فعل و انفعالاتی که در آن اتفاق می‌افتد، شاخص‌هایی که تأثیرگذاری و تأثیرپذیریشان در انتهای فرآیند میک مک فازی زبانی مشخص شده است را به تصویر می‌کشند (شکل ۴). هر مربع موجود در تصویر، مربوط به یک در هم تنیدگی احتمالی تأثیرگذاری و تأثیرپذیری شاخص‌های مختلف در بخش‌های مختلف سیستم است و شدت رنگ قرمز، تعداد شاخص‌هایی که در نتایج به صورت ادغام شده هستند را نشان می‌دهد. شکل مذکور را می‌توان جهت دو عمل مستقیم و غیرمستقیم انجام داد که این نتایج را به صورت ساده و قابل فهم به تصویر می‌کشد. در نتیجه، رفتار کل سیستم در این طرح، به صورت بیشتری قابل تجزیه و تفسیر است. صورت خلاصه شده این مرحله، بستگی به تنظیمات تعداد N در نرم افزار که باید مقادیر فرد (۳، ۵ و ۹) را به خود اختصاص دهد انجام می‌پذیرد که میزان کردن این مرحله به عهده متخصص است. در این پژوهش، محققان تعداد $N=9$ را انتخاب کردند.

شکل ۴. نقشه حرارتی روش مستقیم

منبع: یافته‌های محقق ۱۴۰۱

در پژوهش حاضر، نقشه‌های حرارتی، ارزش‌های زبانی حد وسط سیستم که از برخاسته از نتایج است را نشان می‌دهد. همانطوری که در شکل (۴) مشاهده می‌شود، نتایج روش غیرمستقیم به صورت کوتاه و مختصر به تصویر درآمده است. دلیل این مورد، پنهان کردن بخشی از نتایج و هدایت آن به سوی یک پاسخ همسان جهت جلوگیری از به دام افتادن در معایب فرآیندهای زبانی بسیار، پس از انجام محاسبات طولانی است. در مطالعه موردی ما، این طرح‌ها به متخصص اجازه کنترل سیستم در نگاه اول را می‌دهد. به عبارت دیگر، بیشتر عوامل، سطح نسبی متوسط و پایتتر از خط وسط از تأثیرگذاری و تأثیرپذیری را نشان می‌دهند. همچنین، نقشه‌های حرارتی به عنوان روش تجمیع‌کننده عوامل، عمل می‌کنند، زیرا آن دسته از متغیرهای تجمیعی که تأثیرگذاری و تأثیرپذیری همسانی دارند، می‌توانند یک نقش مشابه در سیستم بازی کنند.

تحلیل نتایج بدست‌آمده

در پژوهش حاضر حاضر، با بررسی نظرات کارشناسان و خبرگان حوزه جرم و استخراج ۴ عامل اصلی (اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، محیطی و نهادی) و ۴۸ زیرشاخص به شناسایی شاخص‌های کلیدی و پیشران‌های مؤثر در بروز جرم در منطقه ۱۷ کلانشهر تهران پرداخته شد. در این راستا، نتایج بدست‌آمده از خروجی نظرات نخبگان، جهت تحلیل به وسیله به روزترین روش‌ها و نرم‌افزارهای موجود (معادلات ساختاری فازی در نرم‌افزار میک‌مک فازی زبانی)، و نهایتاً شاخص‌های کلیدی و پیشران استخراج گردیدند. بر این اساس به تحلیل نتایج بدست‌آمده پرداخته می‌شود:

عوامل اقتصادی: در بین عوامل مستقیم کلیدی تأثیرگذار اقتصادی در نتایج بدست‌آمده، سه عامل بیکاری، رشد و توسعه اجتماعی- اقتصادی و فقر و نابرابری بدست‌آمد.

جدول ۱۱. نتایج عوامل کلیدی اقتصادی در پیشگیری از جرم و ارتقای توسعه امنیت پایدار در منطقه ۱۷ شهر تهران

ردیف	عامل	تحلیل نتایج	مقایسه با مطالعات
۱	بیکاری	زمانی که فرد بیکار است به علت پایین بودن هزینه فرصت ارتکاب جرم، مبادرت به جرم افزایش می‌یابد. در تحلیل آثار بیکاری بر جرم، بر اساس دیدگاه بازدارندگی، باید بر اساس گروه سنی که فراوانی جرم در آن بیشتر مشاهده می‌شود، اشتغال ایجاد شود، اما بر اساس دیدگاه ناتوان‌سازی که در صدد حذف جرم است، ایجاد اشتغال و حذف بیکاری باید برای تمام گروه‌های سنی فعال اقتصاد صورت پذیرد. بنابراین بین بیکاری و جرم از لحاظ عقلی و اقتصادی رابطه مستقیمی وجود دارد.	بر این اساس، نتایج این مطالعه، همسو با یافته‌های محققانی نظیر جانکو و پاپلی (۲۰۱۵)، اندرسون (۲۰۱۵)، مداح (۲۰۱۳)، دومیترو (۲۰۱۲)، دانگشو و ژونگ مین (۲۰۱۱)، لی (۲۰۰۹)، فوگره، پوگت و کرامرز (۲۰۰۹)، اکبری فرد و همکاران (۱۳۹۴)، بهشتی و همکاران (۱۳۹۳)، عباسی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۱) و ... می‌باشد.
۲	رشد و توسعه اقتصادی	کلید پیشرفت اقتصادی، سرمایه‌گذاری هم در بعد داخلی و هم خارجی است، پیمایش‌ها نشان می‌دهند که جرم و فساد، از موانع اصلی سرمایه‌گذاری در مناطق کمتر توسعه یافته است. از نتایج پژوهش‌های مختلف می‌توان استنباط نمود که امروزه جرم به عنوان معیاری در تعیین سطح توسعه‌یافتگی کشورها تبدیل شده است و پیام رهنمودهای بانک جهانی این است که برای توسعه اقتصادی باید به جرم به عنوان یک متغیر شاخص اقتصادی نگریست و نه صرفاً پدیده به‌هنگار اجتماعی که اندیشمندانی نظیر دورکیم به آن معتقد بودند. با وجود موارد مطروحه، این عامل را باید در نظر داشت که تغییرات اقتصادی و توسعه، به تنهایی نمی‌تواند عاملی برای تأثیرگذاری بر جرم باشد. به عبارت دیگر توسعه‌نیافتگی، عامل جرم نیست و فقیرترین ملت‌ها و افراد همیشه مستعد بیشترین ارتکاب جرم نیستند. بدین‌سان، این تحقیق را می‌توان تأییدی بر آن دانست که سیاست‌های توسعه‌ای، در نهایت بر سیاست‌های جرم‌زدایی اثرگذار بوده و سیاست‌گذاران جنایی را در نوع‌گزینش راهبردهای سیاسی در کنترل جرم یاری خواهد نمود. اهمیت این بحث آن‌گاه دو چندان خواهد شد که در شرایط وخیم اقتصاد کنونی کشور به دلایل گوناگون و ابلاغ سیاست‌هایی به منظور برون رفت از این شرایط توسط مقام معظم رهبری (با عنوان سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی)، ضروری است همه ظرفیت‌های اقتصادی و اجتماعی در این زمینه به میدان آمده و برنامه‌های اثربخشی را تدوین و اجرا نمایند که در این میان، سیاست‌گذاران جنایی با درک تأثیر منفی جرم اقتصاد و بالعکس، نقش مهمی در کنترل و پیشگیری از بزهکاری داشته و به نوبه خود در تحقیق اهداف اقتصادی مقاومتی نقش‌آفرینی خواهند داشت.	نتایج این بخش از تحقیق، همسو با یافته‌های بورگوینتون (۲۰۰۰)، فاینزلیبر و همکاران (۲۰۰۲)، مانورو و کارمیسی (۲۰۰۷)، پری (۲۰۰۴)، بانک جهانی (۲۰۰۶)، کاردناس (۲۰۰۷)، پولینا و دیتاتو (۲۰۰۹)، اترانتو (۲۰۱۰)، صادقی و همکاران (۱۳۸۴)، حسینی‌نژاد (۱۳۸۴) و ... می‌باشد.
۳	فقر و نابرابری	از دیگر عوامل اقتصادی مهم در تبیین جرم می‌باشد. در این راستا، طرفداران برنامه‌های بزرگ اجتماعی معتقدند که بهبود فقر به وسیله ارتقای شرایط زندگی افراد و به موجب آن، کاهش مشارکت در فعالیت‌های مجرمانه در نهایت به کاهش جرم منجر می‌شود. برای بررسی ارتباط بین نابرابری و جرم، تفاوت‌های درآمدی افراد فقیر و غنی می‌تواند در زمان سنجش میزان جرم در شهرهای مختلف مورد استفاده قرار گیرد. با این حال برخی معتقدند که این رهیافت مبتنی بر شواهدی است که بیشتر جرائم در اجتماعات فقیر اتفاق می‌افتد و فقرا اکثراً، در مقایسه با افراد ثروتمند، خودشان را قربانی می‌کنند.	نتایج این مطالعه با یافته‌های توشیما (۲۰۰۰)، سانچر (۲۰۰۲)، اکچوماک و ویل (۲۰۱۲)، صادقی و همکاران (۱۳۸۴)، حسینی‌نژاد (۱۳۸۴)، همسو می‌باشد.

منبع: یافته‌های محقق ۱۴۰۱

عوامل اجتماعی: در بین عوامل اجتماعی مستقیم کلیدی تأثیرگذار در جرم، ۵ عامل اعتیاد، رضایت از زندگی، آموزش اجتماعی، انسجام خانوادگی و مشارکت اجتماعی انتخاب شدند که تعدد متغیرهای اجتماعی در بین ۱۰ عامل بسیار تأثیرگذار و کلیدی، نشان از اهمیت غیرقابل انکار مسائل اجتماعی در شهر تهران و منطقه ۱۷ دارد.

جدول ۱۲. نتایج عوامل کلیدی اجتماعیدر پیشگیری از جرم و ارتقای توسعه امنیت پایدار در منطقه ۱۷ شهر تهران

ردیف	عامل	تحلیل نتایج	مقایسه با مطالعات
۱	اعتیاد	مطالعات و تحقیقات میدانی نشان داده که رفتارهای بزهکارانه ناشی از اعتیاد به مواد مخدر، امری اجتناب ناپذیر است. اعتیاد باعث ارتکاب دو جرم اصلی توسط معتاد میشود: یکی حمل و خرید و فروش مواد مخدر و دیگری سرقت برای تهیه مواد مخدر که هر دو جرم برای دستیابی به مواد مخدر ضروری هستند. در این راستا، سیاست‌های کیفری در مورد اعتیاد، اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر در پانزده بند در سال ۱۳۸۹ بر مبنای سیاست‌های کلی مبارزه با مواد مخدر مصوب ۸۵ مجمع تشخیص مصلحت و همچنین متأثر از کنوانسیون‌های بین‌المللی بالاخص کنوانسیون ۱۹۸۸ سازمان ملل متحد صورت گرفته است. بر این اساس سیاست کیفری قانون گذار در قانون مبارزه با مواد مخدر همواره مبتنی بر سرکوب، شدت مجازات‌ها و عدم تناسب آنهاست، به نحوی که در تعیین مجازات‌ها به میزان قبح اجتماعی عمل، کرامت انسانی، موازین حقوق بشری و اصل عدالت که از معیارهای تناسب تلقی می‌شوند، توجه کافی ننموده است. براین اساس، باید به این نکته توجه شود که مشکل اعتیاد، ریشه در دیگر مسائل اجتماعی دارد که سیاست‌گذاران و قانونگذاران باید به عنوان توجه کنند و در راستای پیشگیری از جرم به سیاست‌های غیر کیفری نظیر پیشگیری توجه مسیوطی داشته باشند.	نتایج پژوهش حاضر، با یافته‌های جنگ و جانسون (۲۰۰۳)، کالوین و همکاران (۲۰۰۲)، یاپا و دوپلی (۲۰۰۳)، دیانه و الیزابت (۲۰۰۷)، صالحی هیکویی (۱۳۸۴)، گودزی (۱۳۸۳) و ورمزبار همسو می‌باشد.
۲	رضایت از زندگی	در رابطه با کیفیت زندگی و رضایت از آن، توافق عمومی در میان محققان، سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان در خصوص نیاز به مطالعه کیفیت زندگی خصوصاً در رابطه با پیشگیری از جرم و توسعه امنیت وجود دارد. این مطالعات غالباً وظایف کلیدی از قبیل آگاه کردن شهروندان، گروه‌های اجتماعی و سیاست‌گذاران از روندهای کیفیت زندگی را بر عهده دارند. مطالعات کیفیت زندگی می‌تواند به شناسایی نواحی مسأله‌دار، علل ناراضی مردم، اولویت‌های شهروندان در زندگی، تأثیر فاکتورهای اجتماعی - جمعیتی بر کیفیت زندگی و پایش و ارزیابی کارایی سیاست‌ها و استراتژی‌ها در زمینه کیفیت زندگی کمک کند و زمینه‌های عمیق وقوع جرم را یکی از مهم‌ترین دلایل آن ناراضی از کیفیت زندگی است را شناسایی کند.	نتایج با یافته‌های محققانی نظیر رضوانی و منصوریان (۱۳۸۷)، دفتر مطالعات و تحقیقات کاربردی ناجا (۱۳۸۸)، تقوایی (۱۳۸۹)، عباسی نژاد و همکاران (۱۳۹۱) همسو می‌باشد.
۳	آموزش اجتماعی	آگاهسازی و آموزش حقوقی، یکی از مهم‌ترین راهکارهای نهادینه شدن قانون مداری در سطح جامعه است و عمل به قانون و یادگیری مهارت‌های زندگی زیربنایی‌ترین عناصر برای کاهش آسیب‌ها و ناهنجاری‌های اجتماعی در جامعه است. بسیاری از جرائم و آسیب‌های اجتماعی ناشی از عدم آگاهی و یا کمبود اطلاعات است، لذا آموزش و افزایش آگاهی‌های عمومی از ضرورت‌های اجتماعی است. آموزش باید متناسب با نیازهای آموزشی از قبیل سن، جنسیت، فرهنگ، شغل، باورهای دینی و... باشد که این امر موجب کاهش فرصت‌های ارتکاب جرم خواهد شد؛ بنابراین بررسی نقش آموزش در جلوگیری از وقوع جرم مستلزم ورود در بحث پیشگیری خواهد بود. آموزش اقدامات پیشگیرانه در دو محور صورت می‌گیرد. آموزش همگانی از طریق افزایش آگاهی عمومی و بالا بردن رشد فکری جامعه، همکاری در برنامه‌های کنترل و مهار بزهکاران و ارتقای احساس مسئولیت افراد جامعه درباره وقایعی که در همسایگی آنها رخ می‌دهد می‌تواند در پیشگیری از جرم مؤثر باشد. از سوی دیگر آموزش همگانی برای محافظت از جان و مال و دارایی‌های شهروندان موجب افزایش مشارکت‌های عمومی و پیشگیری از وقوع جرم می‌شود.	نتایج این پژوهش همسو با یافته‌های شریف (۲۰۰۶) خدایاری فرد و پرند (۲۰۰۶)، دانش (۲۰۰۵)، ژان (۲۰۰۴)، هاستینگ (۲۰۰۱)، دری جانی (۲۰۰۱) توسلی (۱۹۹۰) و هدایت‌الله (۱۹۹۴) می‌باشد.
۴	انسجام خانوادگی	روابط خانوادگی در درون گروه‌های طبقات اجتماعی بهترین پیشگویی رفتار بزهکارانه است. خانواده یکی از دهها عامل و مهمترین آنهاست که رفتار فرد را شکل می‌دهد. نوع تشویق ها، تنبیه‌ها، تحذیرها، بی‌اعتنایی‌ها و نوع رفتارها در مراحل اولیه زندگی فرد، آثاری برای دوره‌های بعدی در او برجای می‌گذارد. حتی در مواردی ممکن است اصل انحراف فرد نشأت گرفته از پایه‌گذاری‌های اولیه والدین باشد و آنها کودک خود را به انحراف کشانده باشند. در این راستا، عواملی نظیر اختلافات خانوادگی، کمبودهای عاطفی، از هم گسیختگی خانواده، محیط متشنج خانوادگی، رابطه طفل با والدین، تأثیر رفتار و کردار والدین، روابط عاطفی و تربیتی والدین، افراط و تفریط در محبت و موقعیت طفل در سلسله‌مراتب خانوادگی از اهم تأثیراتی است که در صورت وجود نقایص می‌تواند منجر به وقوع جرم‌های متعددی در شهر و منطقه مورد مطالعه شود.	نتایج این پژوهش، با یافته‌های شعبانی (۱۳۸۵)، نیکوگفتار (۱۳۸۴)، ربانی (۱۳۵۶)، کاکلین و واجی نیچ (۱۹۹۶)، فرگوسن و همکاران (۱۹۸۶) و (۱۹۹۴) و مدینک و همکاران (۱۹۹۰) همسو می‌باشد.
۵	مشارکت اجتماعی	مشارکت افراد یک جامعه در کاهش گرایش به جرم و انحرافات اجتماعی مستلزم حمایت اجتماعی است. حمایت اجتماعی باعث کاهش جرم می‌شود. جدایی خانوادگی، روابط ضعیف دوستانه، نرخ کم مشارکت افراد در برنامه‌های داوطلبانه به سادگی می‌تواند حمایت اجتماعی را ضعیف کند. با تضعیف حمایت‌های اجتماعی در یک جامعه، نوعی از ناهنجاری و انومی پدید می‌آید. عدم تجانس میان اهداف فرهنگی و شیوه‌های قانونی دستیابی به این اهداف باعث انومی می‌شود. زمانی که اعضای یک جامعه در ابعاد اجتماعی، اخلاقی، اقتصادی، فرهنگی و انتظامی نتوانند به اهداف خویش از طریق قواعد رفتار اجتماعی برسند و نیز نتوانند از ابزار و وسایل مشروع و توزیع واقعی فرصت‌ها برای نیل به اهداف اجتماعی خویش استفاده کنند، سرخورده می‌شوند و این سرخورده‌گی باعث گسست و انفصال بین اهداف افراد در جامعه و وسایل نهادینه شده جهت دسترسی به آن‌ها می‌شود که خود زمینه‌ای در جهت ارتکاب جرم است. مشارکت مردم از طریق خانواده، محله، مدارس، کسب و کارهای خصوصی و مؤسسات دولتی و غیردولتی در جلوگیری از افزایش جرائم و بزهکاری، در واقع، دارایی بالقوه هر جامعه است.	براین اساس نتایج این مطالعه، همسو با یافته‌های جهانتاب و داوودی (۱۳۹۷)، جامی و مردی (۱۳۹۲)، کمالی رنجبر (۱۳۹۳)، حق‌نظری (۱۳۹۴)، شایگان و اصغرزاده (۱۳۹۴)، امید و اجاق‌زاده محمدی (۱۳۹۵) است.

عوامل محیطی: به عنوان یک اصل کلیدی، برنامه ریزان شهری باید به این نکته توجه کنند که شهرها باید به گونه‌ای ساخته شوند تا حداقل نیازهایی از این قبیل را تأمین کنند: افراد بتوانند ببینند و دیده شوند، بشنوند و شنیده شوند و بتوانند کمک کنند یا فرار کنند. و در نتیجه نباید در شهرها محلی برای تحریک جرم و ناامنی وجود داشته باشد و بالعکس باید همواره با مداخلات فیزیکی و اجتماعی محیط را منسجم و روح وحدت را در فضاهای عمومی شهری حاکم گردانید. در این راستا، در تحقیق حاضر، دو عامل شبکه‌ی معابر و دسترسی در کنار آلودگی نور به عنوان مهم‌ترین عوامل کلیدی در پیشگیری از جرم و ارتقای توسعه امنیت پایدار در منطقه ۱۷ شهر تهران شناسایی شدند.

جدول ۱۳. نتایج عوامل کلیدی محیطی در پیشگیری از جرم و ارتقای توسعه امنیت پایدار در منطقه ۱۷ شهر تهران

ردیف	عامل	تحلیل نتایج	مقایسه با مطالعات
۱	شبکه معابر و دسترسی	به مسائلی چون مکان یابی مناسب ایستگاه های حمل و نقل، اصلاح مسیر های حمل و نقل تسهیل دسترسی به استراحتگاه‌های عمومی، تعیین مسیر های پیاده رو، تسهیل دسترسی معلولین، پیشبینی امکانات پارکینگ، کنترل یا محدود کردن فضاهای مشکل ساز، تأمین امنیت و خدمات اضطراری در دسته کنترل دسترسی قابل بحث است. کنترل دسترسی می‌تواند فقط استفاده‌کنندگان مجاز را تشویق به استفاده از فضا کند در حالی که آن‌هایی که قصد سوء استفاده از این فضاها را دارند ناامید کند. موقعیت عاقلانه ورودی ها، خروجی ها، نرده ها، نماها و روشنایی ها، پیاده روهای مستقیم و ترافیک گردونه ای راه‌هایی هستند که می‌توانند جرایم را کاهش دهند.	نتایج این مطالعه، همسو با یافته‌های مدیری (۱۳۸۵)، هنرور و امینی (۱۳۸۹)، بدایوی (۱۹۹۹)، صفی‌یاری و همکاران (۱۳۹۱)، می‌باشد.
۲	آلودگی نور و روشنایی	روشنایی به عنوان گون‌های از نظارت مکانیکی می‌تواند با ایجاد فضایی امن، بهبود فرصت نظارت و افزایش کنترل اجتماعی غیررسمی، این تصور را در ذهن ایجاد می‌کند که ارتکاب جرم در فضا دیده خواهد شد و در نتیجه جرم با واکنش ساکنان روبه‌رو خواهد شد. روشنایی تأثیر غیرقابل انکاری در پیشگیری از جرم دارد. روشنایی دو کار انجام می‌دهد: نخست اینکه به کسانی که ناظر یک وضعیت هستند کمک می‌کند که بیشتر و واضحتر دیده شوند. دوم اینکه مردم را تشویق به حضور بیشتر در محیط می‌کند. زیرا رؤیت پذیری بیشتر موجب احساس امنیت بیشتر و افزایش چشم‌های ناظر بر خیابان می‌شود. بعد از تاریکی هوا فرصت نظارت کم می‌شود و این کمبود از طریق روشنایی جبران می‌شود. نور و روشنایی لقاء کننده حس خوبی به انسان است و هنگامی که فرد از فضای تاریک وارد فضای روشن می‌شود احساس امنیت می‌کند. علاوه بر این، روشنایی می‌تواند با افزایش فرصت نظارت برای افراد و قلمروگرایی در محله و لقاء حس امنیت، علاوه بر کاهش جرم بر ترس نیز غلبه نماید.	بر این اساس، یافته‌ها پژوهش حاضر، همسو با مطالعات رستم‌گورانی و سوداگر، (۱۳۹۱)، خیبر (۱۳۸۷)، بنتلی (۱۳۸۷)، طراحی زیرساخت سبز و مکان‌گزینی (۲۰۱۱)، رضایی و همکاران (۱۳۹۱) و کی‌نیا (۱۳۷۰) هست.

منبع: یافته‌های محقق ۱۴۰۱

نتیجه‌گیری

در سال‌های اخیر نظام حقوقی ایران، به دنبال اصلاح روش‌های مبارزه با بزهکاری و ایجاد برنامه‌های پیشگیری مؤثر در برخورد با آن بوده است. در این راستا، لایحه پیشگیری از جرم، یکی از وظایف دولت را اختصاص بودجه کافی برای اجرای برنامه‌های پیشگیری تعیین کرده است و اهمیت این نکته را درک نموده است که عوامل به وجودآورنده یا تشدیدکننده جرم در مناطق، تنها به یک عامل اقتصادی، اجتماعی و یا محیطی مربوط نیست و نیاز به انجام دید سیستماتیک در برخورد با جرایم و پیشگیری از آنها و نهایتاً تحلیل همه‌جانبه عوامل مؤثر در جرم است. بر این اساس، مطالعه حاضر و عوامل مستخرج از آن حاصل انجام مصاحبه‌های عمیق با کارشناسان حوزه‌های گوناگون و استفاده از روش گرداند تئوری در تدوین ابتدایی شاخص‌ها و تلفیق آن‌ها با ادبیات موجود در زمینه پیشگیری از جرم است که با استفاده از روش دلفی، تعداد ۴۸ زیرمتغیر عوامل مختلف اجتماعی، اقتصادی، محیطی و نهادی بدست آمد که این عوامل با استفاده از روش معادلات ساختاری فازی، در جهت شناسایی عوامل کلیدی پیشگیری از جرم در منطقه ۱۷ کلانشهر تهران مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفت و خروجی عوامل از طریق یافته‌های آماری، نموداری و نقشه‌ای تفسیر گردید.

در این راستا، یافته‌های تحقیق بیانگر آن است که موضوعاتی همچون عوامل اقتصادی (نظیر بیکاری، رشد و توسعه اقتصادی و فقر و نابرابری)، اجتماعی (نظیر اعتیاد، رضایت از زندگی، آموزش اجتماعی، انسجام خانوادگی و مشارکت اجتماعی) و محیطی (شبکه معابر و دسترسی و آلودگی نور و روشنایی) از اهم مؤلفه‌های تأثیرگذار بر پیشگیری از جرم جهت ارتقای توسعه امنیت

پایدار در منطقه ۱۷ شهرداری تهران است. در این بین، عوامل نهادی با وجود تأثیرگذاری، در بین ده عامل برتر تأثیرگذار قرار نگرفتند. با این حال، کارشناسان، بر نقش این عوامل به عنوان محدودکننده یا تسهیل‌کننده وقوع جرم تأکید داشتند. ملاحظه نتایج بدست‌آمده، بر اهمیت بیش از پیش متغیرهای اجتماعی و خصوصاً نقش خانواده در به وجود آمدن جرم تأکید می‌کند. بر اساس فرضیه اول پژوهش، عوامل اجتماعی با دارا بودن ۵ زیرشاخص، دارای بیشترین تأثیرگذاری در مدل پیشگیری از جرم شناسایی گردیدند. بنابراین فرضیه اول، تأیید می‌گردد. فرضیه دوم تأکید بر احتمال قرارگیری عامل بیکاری در زمره عوامل دووجهی (بسیار تأثیرگذار و بسیار تأثیرپذیر) نمود، که در این راستا، بررسی نتایج بدست‌آمده، حاکی از تأیید فرضیه دوم و قرارگیری این متغیر در بین عوامل دووجهی سیستم است.

پیشنهادات

جدول ۱۴. پیشنهادات در ارتباط با رویکردهای پیشگیری از جرم برای منطقه ۱۷ شهر تهران

مکاتب / هدف راهبردها	همه افراد (اولیه)	افراد در معرض ریسک جرم	
		افراد بزهکار	ثانویه
۱- پیشگیری (اقدام علیه علل جرم) در محلات منطقه ۱۷ تهران	<ul style="list-style-type: none"> افزایش سطح رفاه و زندگی افراد ساکن در منطقه ۱۷ از طریق ایجاد شغل‌های پر درآمد و استفاده از طرح‌های گردشگری جهت رونق منطقه و افزایش درآمد کسبه آن 	<ul style="list-style-type: none"> آموزش اجتماعی خانواده‌ها و فرزندان و نوجوانان از طریق انجام فعالیت‌های فرهنگی در مدارس و مساجد تحکیم قوانین موجود در دادگستری‌ها جهت برخورد مناسب با متخلفان و تشویق بزهکاران به همکاری با قانون 	<ul style="list-style-type: none"> برنامه سرپرستی جمعی زندانیان سابق (زندانیان آزاد شده) در محلات منطقه ۱۷ تهران برنامه کارهای جبرانی در منطقه ۱۷ تهران
۱-۱- توسعه اجتماعی-اقتصادی در محلات منطقه ۱۷ تهران	<ul style="list-style-type: none"> نظام همگانی مراکز آموزشی برای نگهداری کودکان و نوجوانان قبل از دبستان در محلات منطقه ۱۷ تهران دسترسی همگان به نظام آموزشی در محلات منطقه ۱۷ تهران 	<ul style="list-style-type: none"> برنامه کمک به مادران خیلی جوان تنها در محلات منطقه ۱۷ تهران کمک به دانش‌آموزان مشکل‌دار به منظور پیشگیری از ترک تحصیل در محلات منطقه ۱۷ تهران 	<ul style="list-style-type: none"> رسیدگی به وضعیت معاندان منطقه از نظر معیشتی و استفاده از روش‌های پیشگیرانه غیرکیفری نظیر استخدام این افراد و آموزش آنان.
۱-۲- کاهش فرصت‌های جرم در محلات منطقه ۱۷ تهران	<ul style="list-style-type: none"> اصلاح مقررات ناظر به ساخت خانه‌های مسکونی با طرح‌های شهرسازی در محلات منطقه ۱۷ تهران طراحی شبکه معابر و پیاده‌روها و استفاده از ابزار پیشگیرانه نظیر دوربین و روشنایی در آنان و حضور محسوس نیروهای امنیتی در جوار معابر پر خطر 	<ul style="list-style-type: none"> نصب دوربین در مغازه‌های مهم به خصوص مواد غذایی در محلات منطقه ۱۷ تهران 	<ul style="list-style-type: none"> شرایط آزادسازی مشروط زندانیان (آزادی مشروط) در محلات منطقه ۱۷ تهران
۱-۳- مسئول کردن /مسئولیت بخشی به مردم در محلات منطقه ۱۷ تهران	<ul style="list-style-type: none"> حساس و آگاه کردن معاندان در محلات منطقه ۱۷ تهران پیشبرد میزان درگیر و وارد شدن مردم و جامعه محلی در مسائل بزهکاری در محلات منطقه ۱۷ تهران 	<ul style="list-style-type: none"> اجرای طرح‌های مبارزه با تخریب و ویرانگری در محله‌های خاص در محلات منطقه ۱۷ تهران پایش مردمی محله در محلات منطقه ۱۷ تهران 	<ul style="list-style-type: none"> بازپروری همسران خشن میانجیگری گروه‌های امدادی ویژه معاندان در محلات منطقه ۱۷ تهران

منبع: یافته‌های محقق ۱۴۰۱

جدول ۱۵. پیشنهادات در ارتباط با رویکردهای پیشگیری از جرم (بازدارندگی و نظارت) برای منطقه ۱۷ شهر تهران

مخاطب / هدف	همه افراد (اولیه)	افراد در معرض ریسک	افراد بزهکار
		جرم	افراد بزهکار
راهبردها		ثانویه	(ثالث)
۲- بازدارندگی در محلات منطقه ۱۷ تهران	• ایست و بازرسی در بزرگراه‌ها و جاده‌ها برای مبارزه با رانندگی در حال مستی (قماری-تشنگی) در محلات منطقه ۱۷ تهران	• سیاست و تدبیراندیشی درباره خشونت زناشویی در محلات منطقه ۱۷ تهران	• سرعت قطعیت، حتمیت و درجه بندی کیفی در محلات منطقه ۱۷ تهران
۳- سرکوبی-پایش (نظارت) در محلات منطقه ۱۷ تهران در محلات منطقه ۱۷ تهران		• فشرده کردن پایش در بعضی محلات منطقه ۱۷ تهران	• عملیات ویژه تحقیقات پلیسی در محلات منطقه ۱۷ تهران

منابع

۱. ابراهیم پور و همکاران (۱۳۹۹)، مطالعه عوامل اجتماعی مرتبط با احساس امنیت اجتماعی در میان حاشیه نشینان و غیر حاشیه نشینان شهر تبریز؛ فصلنامه علمی مطالعات امنیت اجتماعی؛ شماره ۱۱.
۲. اسدی، محمد (۱۴۰۰)، تحلیل راهبردی مدیریت سکونتگاه‌های غیررسمی، مطالعه موردی: شهر پاکدشت، فصلنامه جغرافیا، دوره ۱۹، شماره ۷۰.
۳. اشنایدر، ریچارد و کیچن، تید (۱۳۸۷)، برنامه ریزی شهری برای پیشگیری؛ ترجمه: جعفر سجودی، تهران: سازمان تحقیقات و مطالعات ناجا.
۴. افصح حسینی، فاطمه سادات و ذبیحی، حسین و جهان شاهلو، لعل (۱۳۸۸)، پیش‌بینی تعداد واحدهای مسکونی شهر تهران در جهت دستیابی به رقابت‌پذیری اقتصادی، دو فصلنامه پژوهش‌های بوم‌شناسی شهری، دوره ۱۰، شماره ۲۰، صص ۹۷-۱۱۰.
۵. اکبری فرد، حسین و جنایی، امید و اشرف گنجویی، رضا (۱۳۹۴)، بررسی تأثیر نامتقارن ضریب جینی؛ بیکاری و طلاق بر سرقت در ایران، مجله اقتصاد مداری، شماره ۹، صص ۱-۲۰.
۶. امانی، حمید رضا (۱۴۰۰)، تحلیل عوامل مؤثر بر تاب آوری مراکز حساس و حیاتی شهری مبتنی بر پدافند غیرعامل (مطالعه موردی: منطقه ۱۱ کلان شهر) تهران؛ فصلنامه جغرافیا، دوره ۱۹، شماره ۷۰.
۷. امیدی، اسماعیل و اجاق‌زاده محمدی، سیدمحمد (۱۳۹۵)، بررسی میزان مشارکت‌های مردمی در پیشگیری انتظامی و اجتماعی از جرم (مطالعه موردی: استان گیلان-شهروندان شهرستان لنگرود)، فصلنامه علمی-تخصصی دانش انتظامی گیلان، شماره ۱۹، دوره پنجم.
۸. امیر بختیاری و همکاران (۱۴۰۱)، نقش عوامل جغرافیایی- محیطی در شکل‌گیری رفتار انسان: مطالعه موردی شهر تهران؛ فصل نامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه‌ای)، دوره ۱۲، شماره ۲، بهار ۱۴۰۱، صفحات ۳۸۸-۴۱۸.
۹. ایزدی، پگاه؛ هدیانی، زهره؛ حاجی نژاد، علی و قادری، جعفر (۱۳۹۵)، واکاوی زمینه‌های تحقق‌پذیری رویکرد بازآفرینی شهری فرهنگ محور، جغرافیا (فصلنامه علمی پژوهشی و بین‌المللی انجمن جغرافیای ایران)، دوره جدید، سال چهاردهم، شماره ۵۱، زمستان ۱۳۹۵.
۱۰. بذرافشان، جواد؛ طولابی نژاد، مهرشاد (۱۳۹۵)، تحلیل اثرات و کارکردهای سرمایه اجتماعی در امنیت پایدار روستاهای مناطق مرزی بخش مرکزی شهرستان سراوان؛ تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی؛ سال شانزدهم؛ شماره ۴۱؛ صص ۷۶-۵۵.

۱۱. بنتلی، ای بن و همکاران (۱۳۸۳)، محیط‌های پاسخ‌ده، ترجمه مصطفی بهزادفر، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران.
۱۲. پیشگاهی فرد، زهرا و دیگران (۱۳۹۰)، تحلیل جغرافیایی کانون های جرم خیز جرایم مرتبط با مخدر در شهر کرمانشاه، مطالعات و پژوهش های شهری و منطقه ای، سال سوم، شماره ۱۱، صص ۹۶-۷.
۱۳. جامی، ناصر و مردی، صفر (۱۳۹۲)، بررسی نقش مساجد در پیشگیری از جرائم (مطالعه موردی: شهرستان اهر)، سال سوم، شماره اول (پیاپی ۸).
۱۴. جهانتاب، محمد، (۱۳۹۰). تأثیر سرمایه اجتماعی بر احساس امنیت، پایان نامه کارشناسی ارشد، با راهنمایی علی دلاور، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه علامه طباطبائی.
۱۵. حجازی نیا؛ سام و همکاران (۱۴۰۱)، تبیین اثرات حاشیه نشینی بر میزان وقوع جرایم شهری در شهر یاسوج مطالعه موردی سکونتگاه های پیرامونی مادوان سفلی، بلهزار و مهریان؛ فصل نامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه ای)، دوره ۱۲، شماره پیاپی ۴۸، شماره ۴، مهر ۱۴۰۱. صفحات ۳۸۲-۳۶۵.
۱۶. حسین الحسینی؛ مینا و همکاران (۱۴۰۱)، بررسی تحولات عناصر جرم اقتصادی در سیاست جنایی ایران با تاکید بر موازین فقهی در راستای توسعه پایدار اقتصادی مناطق جغرافیایی کشور؛ فصل نامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه ای)، دوره ۱۲، شماره پیاپی ۴۸، شماره ۳، مهر ۱۴۰۱. صفحات ۸۷۷-۸۵۴.
۱۷. حسینی، نرجس سادات (۱۳۹۷)، تبیین پدیده شهر در جغرافیای سیاسی و ژئولیتیز، رساله دکترا، دانشگاه تهران.
۱۸. حسینی نژاد، مرتضی (۱۳۸۴)؛ بررسی علل اقتصادی جرم در ایران با استفاده از یک مدل داده‌های تلفیقی مورد سرقت، مجله برنامه و بودجه، سال ۱۰، شماره ۶، ۳۵-۸۲.
۱۹. حق نظری، محمدرضا (۱۳۹۴)، تأثیر مشارکت اجتماعی نهادهای مردمی در پیشگیری اجتماعی از جرم (مورد مطالعه: سمن های خرم آباد در سال ۹۳-۹۴).
۲۰. خسروی حاجی وند؛ ایرج و همکاران (۱۳۹۹) تحلیل تاثیر عوامل محدود کننده و تسهیل کننده بر حکمروایی خوب شهری (مطالعه موردی: شهر جدید فولادشهر)، فصلنامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه ای) سال ۱۰؛ صص ۲۶۵.
۲۱. خیر، سولماز (۱۳۸۷)، ارتقای امنیت محیطی در محله‌های شهری با تکیه بر دانش طراحی شهری، پایان نامه کارشناسی ارشد شهری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران.
۲۲. ربانی، طاها (۱۳۹۱)، مجموعه مقالات نخستین همایش ملی آینده پژوهی، تهران، بهمن.
۲۳. رستم‌گورانی، ابراهیم و سوداگر، مهسا (۱۳۹۱)، بررسی شاخص‌های امنیت شهری در محله چاهستانی‌های بندرعباس، فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم.
۲۴. رضایی، پرویز و دل‌آور، منصوره و حمیدی مدنی، نرجس (۱۳۹۱)، بررسی رابطه بین عناصر اقلیمی و میزان جرم و جنایت، مطالعه موردی: شهرستان‌های رشت و بندر انزلی، فصلنامه جغرافیای طبیعی، سال پنجم، شماره ۱۶، تابستان.
۲۵. رضوان، علی، فتحی، منصور (۱۳۹۱)، بررسی عوامل مرتبط با احساس ناامنی در محلات شهری؛ در ناحیه ۳ منطقه ۱۷ شهرداری تهران، فصلنامه علمی - پژوهشی رفاه اجتماعی، سال دوازدهم، شماره ۴۵، ۴۱۰-۳۸۷.
۲۶. سجادی، سمیه سادات و همکاران (۱۳۹۹)، ارزیابی روند توسعه شهری با روش جای پای جغرافیا (مطالعه موردی منطقه ۱۳ تهران) جغرافیا، فصلنامه علمی پژوهشی و بین‌المللی انجمن جغرافیایی ایران، سال نهم، شماره ۴.
۲۷. سرور، رحیم؛ آشتیانی عراقی، مجید رضا و اکبری، مجید (۱۳۹۶)، واکاوی عوامل موثر بر تحقق پذیریت یکپارچه شهری مطالعه موردی: کلانشهر تهران، جغرافیا، فصلنامه علمی پژوهشی و بین‌المللی انجمن جغرافیایی ایران، سال نهم، شماره ۴.
۲۸. سلطانی، لیلا؛ بیک محمدی، حسن، حیدری، سمیه (۱۳۹۵) تحلیل فضایی احساس امنیت در محلات مختلف شهری مورد مطالعه: شهر قدس؛ مقاله ۷ پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی؛ دوره ۵. شماره ۳. صص ۱۰۴-۸۷.

۲۹. سنایی، سولماز(۱۳۹۹)، ظرفیت‌شناسی تحقق‌پذیری مدیریت یکپارچه شهری با رویکرد آینده‌نگری؛ مطالعه موردی کلانشهر تهران، جغرافیا، فصلنامه علمی پژوهشی و بین‌المللی انجمن جغرافیایی ایران، سال ۱۷، شماره ۶۰.
۳۰. سهراب‌نشاسته ریز و همکاران(۱۴۰۰)؛ تاثیر مولفه‌های جغرافیایی، اجتماعی و امنیتی بر عقب‌گرد اخلاقی در رسیدگی به جرایم اخلاص گران نظام اقتصادی ایران؛ جغرافیا(برنامه ریزی منطقه‌ای) سال ۱۱؛ شماره پیاپی ۳۶ شماره ۴ ص ۷۹۸.
۳۱. سهم‌پور، حسن و همکاران(۱۴۰۰) واکاوی میزان رضایتمندی ساکنان سکونتگاه‌های غیررسمی با استفاده از مدل کلاس(نمونه مورد بندر امام خمینی)، فصلنامه جغرافیا و مطالعات محیطی، شماره ۴۰.
۳۲. شاطریان؛ مجسن(۱۳۹۹) مدل سازبو تحلیل عوامل موثر بر وقوع جرم در مناطق حاشیه‌کاشان؛ جغرافیا(برنامه ریزی منطقه‌ای) شماره پیاپی ۳۷ شماره ۱۳۹۹.
۳۳. شایگان، فریبا و اصغرزاده، سمیه (۱۳۹۴)؛ جایگاه مشارکت مردم در پیشگیری اجتماعی از جرم مواد مخدر، فصلنامه سلامت اجتماعی و اعتیاد، دوره ۲، شماره ۵.
۳۴. صادقی، حسین، شقاقی شهری، وحید و اصغرپور، حسین (۱۳۸۴)؛ «تحلیلی عوامل اقتصادی تأثیرگذار بر جرم در ایران»، تهران: مجله تحقیقات اقتصادی، ۶۸: ۶۳-۹۰.
۳۵. صالحی هیکویی، مریم (۱۳۸۴)، بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و اعتماد متقابل بین شخصی و جنسیت، پایان‌نامه کارشناسی ارشد پژوهش علوم اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی دانشگاه الزهرا.
۳۶. صفی‌یاری ننه کران، پریناز و صالحی تبریزی، مینا و فرامرزی اصلی، مهسا (۱۳۹۱)، بررسی رابطه جرم و جنایت و حس امنیت با ساختار فرم شهری، نمونه موردی: محله امامیه تبریز، اولین همایش ملی اندیشه‌ها و فناوری‌های نو در معماری، ۲۰ اسفند، تبریز.
۳۷. عبادی نژاد و علی و همکاران، (۱۳۹۴)، تجزیه تحلیل مکانی فضایی مناطق جرم خیز براساس روش ترکیبی تحلیل عاملی و خوشه، فصلنامه انتظام اجتماعی، سال نهم، شماره ۲، صص ۱۹-۴.
۳۸. عباسی‌نژاد، حسین و رضانی، هادی و صادقی، مینا (۱۳۹۱)، بررسی رابطه بین بیکاری و جرم در ایران؛ رهیافت تلفیقی بین‌استانی، فصلنامه سیاست‌های اقتصادی، سال بیستم، شماره ۶۴ صص: ۶۵-۸۶.
۳۹. فرجی‌ها، محمد(۱۳۸۶)، بررسی لایحه پیشگیری از وقوع جرم، فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، سال دوم، شماره دوم.
۴۰. قاسمی مقدم، حسن (۱۳۸۸)، رویکرد مدیریت خطر در پیشگیری از تکرار جرم. به کوشش گروهی از اساتید، در: پیشگیری از تکرار جرم بزه‌دیدگی (مجموعه مقالات نخستین همایش ملی پیشگیری از جرم)، تهران: دفتر تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیر ناجا، صص ۲۱۰-۱۸۷.
۴۱. کلانتری، محسن، قزلباش، یغمایی، بامشاد (۱۳۹۰)، تحلیل الگوهای فضایی بزهکاری، در مناطق اسکان غیررسمی شهرها مورد مطالعه: منطقه اسکان غیررسمی بی سیم در شهر زنجان، جغرافیا و توسعه، شماره ۲۴، صص ۱.
۴۲. کمال رنجبر، جلال و نیازی محسن (۱۳۸۶)، نقش سازمان‌های مردم‌نهاد (NGOs) در مدیریت پیشگیری از وقوع جرم (با تأکید بر شهرستان بندرعباس)، فصلنامه دانش انتظامی هرمزگان، شماره ۷: دوره چهارم.
۴۳. کی‌نیا، مهدی (۱۳۷۰)، مبانی جرم‌شناسی، جامعه‌شناسی جنایی، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ سوم، جلد دوم، آبان.
۴۴. گودرزی، مهدیه (۱۳۹۳)، بررسی تأثیر اعتیاد سرپرست خانواده بر وضعیت اجتماعی و تحصیلی اعضای خانواده در شهر کرمان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه الزهرا.
۴۵. لاسمی‌پور، ربابه و سعیدی، عباس(۱۴۰۰)، عوامل اثرگذار بر شکل‌گیری خزش روستایی در ناحیه چمستان، مطالعه موردی: شهرستان نور، استان مازندران فصلنامه جغرافیا، دوره ۱۹، شماره ۶۹، تابستان ۱۰.
۴۶. محسنی، منوچهر(۱۳۸۶)، جامعه‌شناسی انحرافات اجتماعی، چاپ اول، تهران: انتشارات طهوری.
۴۷. محلوچی، محمود(۱۴۰۰) ارزیابی عوامل مؤثر بر زیست‌پذیری شهری سکونتگاه‌های غیررسمی، مطالعه منطقه ۱۴؛ فصلنامه جغرافیا و مطالعات محیطی، دوره ۲۰، شماره ۴۰.

۴۸. محمدی زاده کرمان نژاد، مجتبی و ضیالالدینی، محمد (۱۳۹۴)، علل و عوامل پیدایش آسیب‌های اجتماعی و نقش پیشگیری اجتماعی از جرم، در کاهش و عدم تکرار جرم، مجموعه مقالات دومین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روان‌شناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی. ۱۱-۱.
۴۹. محمدی زاده کرمان نژاد، مجتبی، ضیالالدینی، محمد، (۱۳۹۴)؛ علل و عوامل پیدایش آسیب‌های اجتماعی و نقش پیشگیری اجتماعی از جرم در کاهش و عدم تکرار جرم، مجموعه مقالات دومین کنفرانس ملی توسعه-پایدار در علوم تربیتی و روان‌شناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی. ۱۱-۱.
۵۰. مدیری، آتوسا (۱۳۸۵)، جرم خشونت و احساس امنیت در فضاهای عمومی شهر، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال پنجم، شماره ۲۲.
۵۱. مراد قلی؛ عزیزالله (۱۴۰۰)؛ سنجش احساس امنیت شهری در زمان بحران با رویکرد پدافند غیرعامل (مطالعه موردی: شهر زاهدان) جغرافیا(برنامه ریزی منطقه ای) شماره پیاپی ۴۵ شماره ۱؛ ص ۶۸۴
۵۲. میرمعینی، مهدی و همکاران(۱۳۸۸)، سنجش امنیت محیطی با استفاده از تئوری چیدمان فضایی و تکنیک مکان سنجی؛ نمونه مطالعاتی محله سرآسیب تهران، فصلنامه علمی پژوهشی و بین‌المللی انجمن جغرافیایی ایران، سال ۱۷ شماره ۶۲.
۵۳. ناروقه، نعمت‌الله و همکاران (۱۳۹۹)، رابطه جرم با جغرافیا، جغرافیا، فصلنامه علمی پژوهشی و بین‌المللی انجمن جغرافیایی ایران، سال ۱۸، شماره ۳۴.
۵۴. نجفی ابرنآبادی، علی حسین (۱۳۹۵)، پیشگیری از جرم، مجموعه مقالات تجلیل از دکتر محمد آشوری، انتشارات سمت، ص ۵۶۷.
۵۵. نجفی ابرنآبادی، علی حسین و خالقی، علی و زینالی، امیرحمزه (۱۳۸۸)، حمایت کیفی از کودکان در برابر توریسم جنسی، از منبع جهانی تا واکنش نظام‌های کیفی داخلی، دانشگاه شهید بهشتی. دوره ۱۲، شماره ۵۰. پاییز.
۵۶. نجفی ابرنآبادی، علی حسین (۱۳۹۱)، درآمدی بر جرم‌شناسی حقوق کیفری عمومی، تازه‌های علوم جنایی (مجموعه مقالات)، جلد دوم، نشر میزان، چاپ اول، بهمن.
۵۷. ورمزیار، مهدی (۱۳۸۷)، بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی خانواده و بزهکاری نوجوانان، رساله کارشناسی ارشد، جامعه‌شناسی دانشگاه مازندران.
۵۸. هادی سیفی، فرزاد(۱۳۹۵)، ارائه الگوی امنیت پایدار شهروندی مطالعه موردی شهر تهران؛ دکتری تخصصی؛ رشته جغرافیا، جغرافیای سیاسی، جنوب غرب آسیا؛ دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
۵۹. هنرور، محسن و امینی، امین (۱۳۸۹)، مکان‌های امن، سیستم برنامه‌ریزی و پیشگیری از جرم، آرمانشهر، تهران.
۶۰. یدالله نیا، هاجر (۱۴۰۰)، اثرات گسترش فیزیکی بر تاب آوری زیست محیطی، مطالعه موردی: شهر بابل، فصلنامه جغرافیا، دوره ۱۹، شماره ۶۹.
61. Bruce S. Appleyard, Christopher E. Ferrell(2017) The Influence of crime on active & sustainable travel: New geo-statistical methods and theories for understanding crime and mode choice; Journal of Transport & Health, Volume 6, PP:516-529.
62. Bruce S. Appleyard, Christopher E. Ferrell(2017) The Influence of crime on active & sustainable travel: New geo-statistical methods and theories for understanding crime and mode choice; Journal of Transport & Health, Volume 6, PP:516-529
63. Danesh, T. (2005). Who Is Guilty? What Is Criminology? Tehran: Keyhan. [In Persian].
64. Janko, Z., & Popli, G. (2015). Examining the link between crime and unemployment: a time-series analysis for Canada. Applied Economics, 47(37), 4007-4019.
65. Matsukawa, Anna; Tatsuki Shigeo(2018) Crime prevention through community empowerment: An empirical study of social capital in Kyoto, Japan; International Journal of Law, Crime and Justice, Volume 54, PP:89-101

66. Parama Mitra, Suchandra Bardhan(2017) Tracing the Importance of Safety Audit in Making Inclusive Cities: A Step Towards Smart Cities; Procedia Environmental Sciences, Volume 37, PP: 420-428.
67. Robert Ph. (dir.) (2009), L'Evaluation des Politiques de Sécurité et de Prévention de la Délinquance
68. Sharif, M. (2009). Training For Better Behavior. Tehran: Teyfnegar. [In Persian].
69. Sharifah Khalizah Syed Othman Thani, Nor Hanisah Mohd. Hashim, Wan Hazwatiamani Wan Ismail(2016) Surveillance by Design: Assessment Using Principles of Crime Prevention through Environmental Design (CPTED) in Urban Parks;Procedia - Social and Behavioral Sciences, Volume 234, , PP: 506-514
70. Zhan, P. (2004). Thoughts on Criminal. Translated by Ali Hussain Najafi Abrandabadi. Tehran:Samt.

